

AZ ALSÓBORSODI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1940. ÉVI MÁJUS HÓ 14-ÉN MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK
ÉS 1940. ÉVI OKTÓBER HÓ 22-ÉN MISKOLCON TARTOTT
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

8452 — 1940

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON.

X.190/a

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

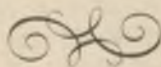
1940. ÉVI MÁJUS HÓ 14-ÉN MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK
ÉS 1940. ÉVI OKTÓBER HÓ 22-ÉN MISKOLCON TARTOTT
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

NÁDHÁZY BERTALAN

LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

8452 — 1940

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON.

Az alsóborsodi református egyházmegye 1940. évi május hó 14-én, délután 4 órakor, Miskolcon tartott egyházmegyei tanácsának

J E G Y Z Ó K Ö N Y V E .

1. Énekeltünk, esperesünk bibliát olvasott, vele imádkoztunk az ülés megkezdése előtt.

Jelen voltak: Pósa Péter esperes és Bay Bertalan elnöklete alatt, Román Ernő, Nádházy Bertalan, Nagy József, Sándor Ernő, Molnár Gyula, Perjéssy László lelkészi, Csorba György, dr. gróf Haller István, dr. Tolnay Ferenc világi tagok.

Báró Bottlik István gondnokunk betegsége miatt nem jöhett. Dr. Mikuleczky Gyula és Várhegyi Lajos hivatalos elfoglaltságuk miatt maradtak távol.

2. Esperes megállapította, hogy az egyházmegyei tanács szabályszerűen megalakult.

3. Elhatároztuk, hogy báró Bottlik István gondnokunknak, táviratilag jó egészséget kívánunk.

4. Tárgyaltuk a kisgyőri egyházközség iskolaátadási ügyét. Ezzel az üggyel a múlt évi egyházmegyei tanács 10. számú határozatában foglalkozott. Intette a presbitériumot, hogy az egyház érdekeire vigyázva ne mondjanak le iskoláikról.

Múlt évi december hó 4-én 53 aláírással egyházközségi közgyűlés összehívását kívánták a lelkészi hivataltól. A presbitérium folyó évi február hó 21-én azt határozta, hogy az iskola átadása tárgyában hívassék össze az egyházközségi közgyűlés. Az 1940 március hó 10-én tartott határozatképes egyházközségi közgyűlésen a 427 választóból hetvenen voltak jelen a másodszeri egybehíváskor. Ez a közgyűlés 67 szavazattal 4 szavazat ellenében az iskola átadását határozta el, mert közel 10.000 P az iskolai adósságuk, tatarozni is kellene az iskolát, az egyik tanítói lakás elgombásodott s így közel 14.000 pengőre volna szükségük, Segélyre sehonnan nem számítanak. 4 kisgyőri egyháztag jelen volt a tanácsülésen és egy közülük nagy panaszait és szegénységüket élőszóval is előadta.

Egyházmegyei tanács az ügyet az őszi egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti. Mert 1. Nem érzi magát feljogosítottnak ilyen nagy horderejű kérdésben határozathozatalra, mivel konventi Népiskolai Szervezet és Szolgálati Prag-

matika II. főrészt 10. §. 3. bekezdése szerint iskola átadási kérdésben az egyházkerületen is a közgyűlés dönt. 2. Az egyházmegye „minden esetben az egyházköztség vagyoni és jövedelmi viszonyairól pontos kimutatás alapján meggyőződést köteles szerezni.” Őszi közgyűlésünkig ez a kimutatás is elkészítendő. 3. A kiségyházi egyházköztség presbitériuma az iskola átadása tárgyában nem is hozott határozatot, pedig az E. T. I. tc. 70. §., továbbá 76. §. c.) pontja szerint onnan indulhat meg az eljárás.

Mindezek alapján egyházmegyei tanács visszaadja az iratokat az egyházköztség presbitériumának azzal, hogy a törvényhez alkalmazkodva hozza meg határozatait és terjessze az esperesi hivatal elé, hogy a szükséges eljárás megindítható legyen. (N. B.)

5. Az ónodi egyházköztség presbitériuma folyó év február 29-én közgyűlése pedig március hó 3-án névszerű szavazással elhatározta, hogy a lelkészi stólát megváltja úgy, hogy minden egyes adózónak az egyházi párbérét emeli évi 60 fillérrel és ebből fedezi a megváltási díjat, amely évi 180 P körülbelül.

Egyházmegyei tanács ezt a határozatot jóleső érzéssel erősíti meg. Kívánatos volna, hogy az egyházközségek ilyen irányban hozzanak határozatokat. Figyelmébe ajánlja azonban az ónodi egyházköztség presbitériumának, hogy a kántori stóla megváltásával is foglalkozzék. (N. B.)

6. A hevesi egyházköztség 1939. évi október hó 22. napján tartott presbitéri határozata alapján templomépítésből származó adósságának törlesztésére 4000 P tőkének megfelelő 200 P közalapi tőkekamat segélyt kér és templom renoválás és újrafedés céljára 2000 P egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

Egyházmegyei tanács mindkét támogatásra ajánlja az egyházközséget. (N. B.)

7. Egyházkerületünk 1939. december 12-iki gyűlésének 73. számú határozata szerint az alsózemléni egyházmegye, egyházmegyei pénztár kezeléséről és ellenőrzéséről szóló szabályrendeletét ajánlja elfogadásra, vagy a viszonyaik szerint való módosítás alapjául. A körülményeik szerint való indokolt módosítást jelentsék az egyházkerületnek.

Egyházmegyei tanácsunk, mivel a szabályrendelet nem küldetett meg hozzánk, felkéri az egyházkerületet, hogy azt küldje el és akkor fogja ezt a kérdést tárgyalni. (N. B.)

8. Demeter Béla emódi lelképásztor, közgyűlésünk 6/1938. számú határozata alapján azzal igazolja egyházközségének hibás szavazatát, hogy „gyarló emlékezése miatt” nem szavazott a presbitérium két tanár képviselőre.

Egyházmegyei tanács bár az igazolást nem tartja kielégítőnek, mert az emlékezést iratokkal segíteni nem lehet, kivételesen igazoltnak veszi a mulasztást. (N. B.)

9. Egyházmegyei *sámnevőszéki jegyzőkönyv*. Az alsóborsodi református egyházmegye számnevőszéke 1940. évi május hó 13-án Miskolcon gyűlést tartott.

Jelen vannak: Pósa Péter esperes, Kiss Albert, Szabó József, Komjáthy József számnevők; Dr. Tolnay Ferenc ügyész; Román Ernő egyházmegyei pénztáros, Nádházy Bertalan e. m. főjegyző, aki a jegyzőkönyvet is vezeti.

Esperes elnök üdvözölte a megjelent tagokat, felhívta a számnevőszéket az egyházmegye közpénztárának megvizsgálására.

A)

Számnevőszék megvizsgálja az 1939. évi naplókat, ellennyugtákat, nyugtákat és megállapítja, hogy 1939. évi december hó 31-én az egyházmegyei pénztár összes forgalma a következőket mutatja:

Bevétel	44.256 P 47 f
Kiadás	40.527 P 24 f
<u>Maradvány . . . . .</u>	<u>3.729 P 23 f</u>

Számnevőszék részletenként is vizsgálatot tartván, megvizsgálta a Baldácsy-alap számadásait és megállapította, hogy a

Bevétel	592 P 50 f
Kiadás	592 P 50 f
<u>Maradvány . . . . .</u>	<u>000 P 00 f</u>

Egyházkerületi segély befolyt az özvegyek és árvák részére:

Bevétel	420 P
Kiadatott	420 P

Számnevőszék a közalapi pénzkezelésnél megállapította, hogy a

Kirovás	14.870 P 92 f
Befizetés	7.427 P 12 f
<u>Be nem fizetett hátralék . . . . .</u>	<u>7.443 P 80 f</u>

Számnevőszék megvizsgálta a Lelkészi Nyugdíjintézet számadásait, megállapította, hogy a

Kirovás	71.920 P 28 f
Bevétel levonásokkal	34 484 P 20 f
<u>Hátralék . . . . .</u>	<u>37.436 P 08 f</u>

Számnevőszék Román Ernő egyházmegyei pénztárosnak az 1939. évi számadásokra vonatkozóan, a szokásos óvások fenntartása

mellett megadja a felmentvényt. Szolgálatait megköszöni. Az egész számadást jóváhagyásig javaslattal az egyházmegyei tanács elé terjeszti.

Számvevőszék püspök ur felhívása folytán foglalkozott a Rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnázium számára esedékes kulturadó követésével. Ez az összeg 155 P 75 f.

Számvevőszék azt a javaslatot terjeszti az egyházmegyei tanács elé, hogy a mostani egyházi anyagi helyzet figyelembe vételével a következőleg vettessék ki ez az adó: Miskolc 60 P, Diósgyőr 30 P, Alsószolca, Tiszaszederkény, Külső- és Belsőbócs, Tiszatarján, Igrici, Mezőcsát, Mezőkeresztes, Tiszánána, Tiszavalk, Cserépfalu, Egerlövő, Felsőábrány, Mezőnagymihály évi 5--5 P-t fizessenek.

B)

Tárgyaltuk az egyházmegyei 1940. évi költségvetést. Számvevőszék tételről tételre megvizsgálván, a következő végösszegeket állapítja meg:

Szükséglet	5.138 P 50 f
Fedezet	5.138 P 50 f
<u>Maradvány vagy hiány . . . . .</u>	<u>00.000 P 00 f</u>

Számvevőszék a bemutatott költségvetést elfogadja és az egyházmegyei tanács elé terjeszti jóváhagyás végett.

C)

Tárgyaltuk az egyházmegyei számvevőszék egyházmegyénk egyházközségeinek 1939. évi gondnoki számadásait és 1940. évi költségvetéseit, a számvevők jelentése alapján. Mindezeket megvizsgálván, a gondnoki zárószámadásokat és költségvetéseket az alábbi észrevételek mellett az egyházmegyei tanácsnak megerősítésre ajánlja.

Külső- és Belsőbócs költségvetését f. évi július 1-ig, számadását pedig úgy terjessze illetékes számvevője elé, hogy az őszi egyházmegyei közgyűlés jóváhagyhassa. Eger számadása csak a mai napra érkezett be, így erről a számvevő később fog jelentést tenni. Mezőcsát, Mezőkeresztes, Noszvaj hívassanak fel, hogy adósságaikat pontos kimutatással és törlesztési tervvel rendezzék. Ónod számadásában meg nem indokolt költségelőirányzati túllépések látszanak. A számvevő által megjelölt ilyen tételeket igazolja a presbitérium. Alsószolca templomrenoválási számadásának jóváhagyása javasoltatik.

Általánosságban hívassanak föl az egyházközségek az előirt számadási rendeletek pontos betartására.

Számvevőszék árvízkárosult községekként a következőket javasolja megállapítani: Ónod, Tiszapalkonya, Tiszaoszlár, Tisza-

szederkény, Tiszatarján, Tiszakeszi, Ároktő, Tiszadorogma, Tiszavalk és Poroszló.

Több tárgy nem volt, esperes az ülést bezárta s a jegyzőkönyvet aláírtuk.

Kmít.

Pósa Péter sk.

esperes.

Nádfázy Bertalan sk.

1. főjegyző.

Román Ernő sk.

em. pénztáros.

Dr. Tolnay Ferenc sk.

ügyész.

Komjátthy József sk.

Kiss Albert sk.

Szabó József sk.

számvevők.

Tárgyaltuk az egyházmegyei Számvevőszék jegyzőkönyve alapján A) az egyházmegyei pénztár 1939. évi számadásait. B) Az egyházmegye 1940. évi költségvetését. C) Az egyházközségek 1939. évi gondnoki számadásait és 1940. évi költségvetéseit.

Egyházmegyei tanács az A, B, C alatt bemutatott számadási és költségvetési adatokat elfogadja. Román Ernő pénztárosnak szolgálatait megköszönve, a felmentést a szokásos óvások fenntartása mellett megadja. Az egyházmegye számadását és költségvetését megerősítés végett, a Számvevőszék jegyzőkönyve kapcsán, az egyházkerületi Tanács elé terjeszti.

Az egyházmegyei számvevőszék jegyzőkönyvének tárgyalása során egyházmegyénk egyházközségeinek 1939. évi gondnoki számadásaival és 1940. évi költségvetésével foglalkoztunk.

Egyházmegyei tanácsunk felhívja Külső- és Belsőbőcs presbitériumát, hogy költségvetését folyó év július 1-ig, számadását pedig úgy terjessze illetékes számvevője elé, hogy az őszi egyházmegyei közgyűlés jóváhagyhassa.

Mezőcsát, Mezőkeresztes, Noszvaj felhívtnak, hogy adósságaikat pontos kimutatással és törlesztési tervvel rendezzék.

Ónod számadásában meg nem indokolt költségelőirányzati tullepések látszanak. A számvevő által megjelölt ilyen tételeket igazolja a presbiterium. (N. B.)

10. A belső- és külsőbőcsi társegyházközségek határozatait tárgyaltuk. A társegyházközségek presbitériuma 1940. január hó 20-án névszerinti szavazással elhatározta, hogy adósságainak rendezésére

Belsőbőcs 2000 P, Külsőbőcs pedig 8000 P kölcsönt vegyen fel az Országos Református közalapból. A tartozás fedezésére Belsőbőcs egy évre egyházi adókulcsát rendkívüli adó címen felemeli 12 százalékkal. Külsőbőcs pedig ugyancsak rendkívüli adó címen 5 esztendőre emeli fel jelenlegi adókulcsát 12 százalékkal. A belsőbőcsi egyházközségi közgyűlés, ugyszintén a külsőbőcsi egyházközségi közgyűlés 1940 február 18-án névszerinti szavazással ezt a határozatot egyhangulag magáévá tette.

Egyházmegyei tanácsunk fenti nem fellebbezett határozatokat az I. tc. 77. §-a és f. pontja alapján jóváhagyja azzal a meghagyással, hogy pótlólag az egyházközség lelkipásztora olyan presbitéri és közgyűlési kivonatokat terjesszen az esperesi hivatalhoz, amelyekben igazolva van a gyűlések határozatképessége és a gondnok is aláírta az iratokat. (N. B.)

11. Az átányi egyházközség megerősítés végett beterjeszti a presbitériumnak 1939. évi november 25-én tartott gyűlése és az egyházközség 1939. évi november 28-án tartott közgyűlésének határozatait. Ezek szerint az 1940. évi költségvetése 15.000 P hiányt mutat, mert a templom elodázhatatlan javítása is benne van, ezt azonban nem fedezi a normális bevétel. Ezért elhatározza, hogy a folyó esztendőre 2 P „fejadót“ és 50 százalékos „pótadót“ mint rendkívüli adót vet ki.

Egyházmegyei tanács az I. tc. 77. § a) pontja alapján ezt a határozatot, mivel egyhangulag hozták meg és az egyházközség előmenetelét szolgálja jóváhagyja. Felhívja azonban az egyházközség presbitériumát, hogy az I. tc. 80. § első bekezdésének rendelkezését figyelembe véve, ebben a tárgyban a presbitérium hozza meg az elfogadott közgyűlési határozattal összhangban lévő határozatát. (N. B.)

12. Tárgyaltuk az ónodi lelkipásztor beadványát, amelyben egyházmegyei döntést kér az állami adófékönyvi lappal nem bírók és így egységes kezelésbe nem adhatók párbéhrátráléka ügyében. A beadvány szerint a nincstelenek párbérének felét az egyház Magtár-alapja tartozik megfizetni a lelkipásztornak a díjlevél értelmében. A másik felét is kifizethetné az egyház pénztára, mivel a főgondnok közbenjárására államsegélyt kap az egyházközség, így a párbér kifizetése nem jelentene különösebb terhet. Panaszolja a beadvány, hogy a presbitérium a párbéhrátrálékosok ügyének tárgyalását levette a presbitéri gyűlés napirendjéről.

Egyházmegyei tanács megállapítja az iratokból, hogy a díjlevélben említett Magtár-alap teljesen elértéktelenedett, így abból nem fizethető a párbér fele; az államsegély nem állandó jellegű s így a jövőben nem biztosíthatja a

másik rész kifizetését. Ezért felhívja az egyházközséget a díjlevél módosítására úgy, hogy a vagyonnal nem bírók, de keresettel rendelkezők se vonhassák ki magukat az egyházi teherviselés alól. Egyben utasítja a presbitériumot, hogy minden, a tárgysorozatba felvett ügyet tárgyaljon le, jegyzőkönyvben örökítse meg s kövessen el mindent, hogy a hátrálékok behajtassanak. (N. I.)

13. A diósgyőri egyházközség presbitériuma bemutatja Kolumbán György vallásoktató lelkész díjlevelét jóváhagyás végett.

Mivel úgy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi elnökség már előzőleg megerősítette a maga hatáskörében, az egyházmegyei tanács jóváhagyólag veszi ezt tudomásul. (N. I.)

14. A lelkészi nyugdíjintézet intéző-bizottsága megküldi Kolumbán György Diósgyőr-Pereces bányatelepi vallásoktató bevallási ívét letárgyalás végett.

Egyházmegyei tanács letárgyalta és megállapította Kolumbán György vallásoktató bevallott jövedelmének helyességét s felterjeszti az egyházkerülethez. (N. I.)

15. Több tárgy nem volt. Énekeltünk, imádkoztunk és esperesünk az egyházmegyei tanács ülését bezárta.

Kmft.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Tolnay Ferenc sk.
e. m. ügyész.

Pósa Péter sk.
esperes.

Nádházy Bertalan sk.
e. m. főjegyző.

JEGYZET. Hogy az egyes számokat kik jegyezték, nevük kezdőbetűjével tüntetjük fel. Némely szám takarékoság okából nyomtatásban rövidebben jelenik meg. Az esperesi irattárban a teljes szöveg fellelhető.

Az alsóborsodi református egyházmegye
1940. évi október hó 22-én Miskolcon tartott
rendes közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

1. Közgyűlésünket 9 óra 5 perckor kezdtük a XXVIII. zsoltár 1. versének eléneklésével. Esperesünk felolvasta a Szentírásból a XXXVII. zsoltár 34–40. verseit s azután ezt az imádságot mondta:

„Hálaadással örvendezünk Benned és Előtted kegyelmes Istenünk, mennyei édes Atyánk! aki nemcsak képedre és hasonlatosságodra teremtettél, hanem a legdrágább áron: Krisztus vére árán szerzett anyaszentegyházad tagjaivá és őrállóivá hivatál el bennünket, akik itt szent Fiad nevében most egybegyűlekeztünk.

Magasztalunk Téged, jóságos szent Atyánk, az áldásaid és csapásaid által hozzánk küldött intéseidért és hívogatásaidért. Megköszönjük Neked, hogy tulajdon szemeinkkel ismételtén láthattuk szent Igéd igazságának beteljesülését: amely nép várja az Urat és megőrzi az ő utját, azt Te felmagasztalod, drága örökségül adván neki a földet, ha mindjárt elhatalmasodott és szétterjeszkedett is rajta az ellenség, mint gazdag lombozatu vadfa.

Köszönjük Atyánk, hogy áldott örvendezés alkalmául rendelted megcsonkított országunk egyik drága ékkövének visszatérését, köszönjük, hogy beteljesítetted magyar szívünk két évlizedes, buzgó reménységét: „lesz még kikelet Kolozsvár felett.“ Visszatért székelymagyar testvéreinket szívünkre szorítva, a Te nevedben köszöntjük édes jó Atyánk! Együttal gyermeki bizodalommal könyörgünk Előtted a még mindig határon túl maradt drága véreinkért, Tőled kérünk számukra további kitartást, türelmet és az Általad kijelölt időben a rabságból való megszabadulást.

Hálával köszönjük meg a szűk aratás és elveszett szüret által való atyai figyelmeztetésedet is kegyelmes Istenünk! Te tudod, miért cselekedtél így, mi alázattal arra kérünk, fordítsd magyar népünk lelki javára és idvességére ezt a figyelmeztetést is, hiszen Neked bölcs céljaid vannak mindennel, a nekünk ugyettségű rosszal is.

Most a mi összegyűlekezésünkre add atyai áldásodat és kegyelmedet Atyánk, mert az igazszívűek segedelme egyedül csak Tetőled van. Anyaszentegyházad kőfalainak építése és erősítése az egybegyűlekezett őrállók legfőbb gondja; ebben a szent munkában

Tégedet várunk, ó légy segítségül, aki elválasztottál minket kegyelemből munkatársaidá.

„Világosítsd meg elménket, biztasd köztünk a félnket, a sérelmes szíveket kösd be, minden hidegséget üzz el, ama mennyei szent tüzzel.“ Így látjuk tisztán és követjük bátran a Te utadat a nekünk adatott egyetlen Közbenjáró és Megváltó: a Jézus Krisztus által. Ámen.“

Esperesünk megnyitotta a közgyűlést. Bejelentette, hogy br. Bottlik István nem lehet jelen betegség miatt. Elnöktársul kérte bábai Bay Bertalan tanácsbíró, majd Zsóry Lajos és dr. Korom Lajos volt a világi elnök.

2. Nádházy Bertalan főjegyző és Nagy József jegyző számbavette a megjelenteket.

Jelen voltak: Pósa Péter esperes és bábai Bay Bertalan elnöklete alatt Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Szakács Pál, Szabó József, Kérészy István, Komjáthy József, Várady Pál, dr. Filep Gusztáv, Tóth Sándor, Benke József lelkészi tanácsbírák; dr. Korom Lajos, Kun András, Zsóry Lajos, Mikuleczky Gyula, Dr. Fekete Gyula világi tanácsbírák; Nádházy Bertalan lelkészi, dr. gr. Haller István világi főjegyző, Nagy József és Kovács József lelkészi és dr. Román Zoltán világi jegyző, dr. Tolnay Ferenc és dr. Dienes István ügyész.

Az egyházközségeket a felsoroltakon kívül a következő lelkipásztorok és világiak képviselték:

Ároktő: Kiss Albert, Átány: Szilva Sándor, Kakas János, Borsodgeszt: Zarándi Bertalan, Böcs: Kalmár András, Munk András, Bükkaranyos: Derencsényi István, Csorba János, Bükkzsércz: Molnár Gyula, Váradi Sándor, Cserépfalu: Késik Lajos, Diósgyőr: Kigyóssy Dezső, Eröss Gyula, Kolumbán György, Balogh József, Gyulay István, Molnár József, Frigyük István, Eger: Paulik Béla, Hubay Lajos, Lípcey Péter, Egerlövő: Vajda Sándor, Emőd: Demeter Béla, Kassai Benjámin, Gelej: Nagy Sándor, Forray György, Heves: Joó Imre, Balla Kálmán, Harsány: Súlyom Gyula, Felsőábrány: Nagy Elek, Ráczevi Sándor, Hejőbába: Szendrey László, Szabó Sándor, Hejőcsaba: Szabó Dániel, Tokaji Nagy Kálmán, Hejőpapi: Várhegyi Lajos, Heőszalonta: Takács Mihály, Járdánházy József, Kisgyőr: Kiss Elek, Bónis Imre, Kistokaj: Gombos Imre, vitéz Várady József, Nyékládháza: Pósa Dezső, Simon Imre, Maklár: Kőrössy József, Martintelep: Illosvay Ferenc, Szép Benő, Mezőkeresztes: Arday László, Miskolc: Farkas István, Cseh József, Mikes Géza, Sándor Ernő, Novotny Gyula, dr. Maholányi László, Zsiros Lajos, Nehéz János, Pónus Lajos, Kun Dezső, Visegrády Gyula, Nemesbikk: Perjéssy László, Onod: Virágh József, Bene József, Sajókeresztur: Berecz József, Vadnay József, Sály: Sáros István, Szirma: Mauritz Gyula, Tiszadorogma: Técsy Béla, Kupay Dániel, Tiszakeszi: Horváth József, Ladányi István, Tiszapalkonya: Turáni T. Ferenc, Lippai Elek, Tiszaoszlár: Gyarmathy József, Tiszaszederkény: Eötvös Ferenc, Tiszatarján: Molnár Béla, Molnár Kálmán, Tiszavalk: Szondy Lajos, Ujlőrincfalva: Szigethy Gyula, Somogyi Sándor, Vatta: Faluska Benjámin. Tanárképviselők: Porcs Kálmán,

Porcs József: Porcs

Soós Mihály. Vallásitanárok: Balázs Győző, Papp István. Tanító képviselők: Nagy János, Barsy Lajos, Trencsényi Pál, Szabó András, Várhegyi Lajos, Barna Aladár, Nagy Dezső, Mizser Lajos, Molnár Béla.

Elmaradásukat igazolták: Igríci: Mikó Sándor, Tóth Kálmán tanácsbíró, Balogh János.

Az alkotótagokon kívül segédlelkészek, tanítók és érdeklődők voltak szép számmal.

Esperes a közgyűlést megalakultnak jelenti ki és örömmel állapítja meg, hogy a lelkeszi tagok — egy igazolt tag (Igriczi) kivételével — mind jelen vannak.

3. Egyházmegyei gondnokunk megnyitó beszédét esperesünk olvasta fel.

„Hála, bizalom, remény és bensőséges öröm hatja át lelkemet, midőn egyházmegyéink közgyűlése előtt Erdély és Kelet-Magyarország nagy részének visszacsatolásáról emlékezem meg. Hálával a magasságos Isten iránt, hogy a Nemzet válságos helyzetében nagybányai vitéz Horthy Miklós Ófóméltósága személyében egy oly nagy vezért adott a Nemzetnek, ki 20 éves országlása alatt, mely fordulót nemrég az egész Nemzet hódolattal és bensőséges szeretettel ünnepelt, a forradalmak posványából kiemelte a Nemzetet, megszerezte számára történelmi elhivatásunk beteljesítésének előfeltételeit és magasra emelte a Nemzet tekintélyt; az elhagyatott és megalázott Magyarországnak hatalmas barátokat szerzett, a nagy német és olasz nemzetek és vezéreinek barátságát.

Hálatelt szívvel emlékszem meg ezekről a baráti államokról, Németországról és annak nagy Führerjéről, Hitler Adolfról, valamint a baráti Olaszországról és nagy vezérééről, Mussoliniról, kik mindketten a trianoni békének csufolt szégyenletes fegyverszünet magyarországi vonatkozásait is megtörték és a mai helyzethez mért lehetőségeknek megfelelően újból az eddiginél sokkal hatalmasabb lépéssel segítették előre Nemzetünket a magyar igazság útján.

De hálával és elismeréssel kell megemlékeznünk Honvédségünk-ről is, melyet elképzelhetlenül nehéz körülmények között, Kormányzó Urunk hívott életre; ez a hadsereg a nemzeti erőnek és öntudatnak az inkarnálódása, nemzetünknek büszkesége és reménye elszántan, önfeláldozásra készen állott határainkon és ha hatalmas barátainknak nem sikerült volna a velünk szembenálló Romániát jobb belátásra bírni, akkor a magyar Nemzet javára a döntést, bár nem vér nélkül, de bizonyára kivívták volna a magyar fegyverek.

Hogy a döntés vér nélkül történt, az egy olyan diplomáciai siker, amelyért a Kormányt és elsősorban gróf Teleki Pál miniszterelnök és gróf Csáky István külügyminiszter urakat a Nemzet köszönete, bizalma és elismerése méltán megilleti.

A történelmi multban Erdély a politikai és lelkiismereti szabadságnak élő bástyája volt s ma is Erdélyben és Kelet-Magyarországon a legvadabb erőszak dacára töretlenül áll a magyarság tömörebb sorokban mint a nemzet verőfényes napjaiban. Ez a minden erőszakkal szembeszálló, minden áldozatra kész magyar lelkiség nem

felekezeti, hanem magyar erény, mely azonban a kálvinizmus négy évszázados harcában erősödött meg annyira, hogy azt történelmi katasztrófák csak külső megnyilvánulásaiban befolyásolhatták, a magyar lélek mélységeibe behatolni, magyarságát megingatni azonban nem tudták soha.

De az öröm mellett, melyet Erdély és Kelet-Magyarország nagy részének visszatértén érzünk, érezzük a nagy fájdalmat azok miatt a magyar testvéreink miatt, akik továbbra is idegen uralom alatt az eddigénél is többet szenvednek.

Erre a gondolatra ökölbeszorul minden magyar kéz, de sajnos, még most sem nyújt egymásnak kezét minden magyar.

Nem kívánok ezen a helyen politikai részletkérdésekkel foglalkozni, de úgy érzem, hogy oly időket élünk, melyekben a kálvinizmusnak és az egész keresztyénségnek fokozott mértékben teljesítenie kell közéleti kötelességeit is, mert a keresztyén gondolatnak a hitélet keretei nem szabhatnak határt.

Az a politika, melyet a kálvinizmus és általában a keresztyén felekezetek szolgálnak, természetesen nem lehet párt vagy osztálypolitika, hanem nagy nemzeti célkitűzéseknek megvalósítására kell irányulnia, és az állam életének minden vonatkozásában érvényt kell szerezzünk a keresztyén gondolatnak.

A kormányzat kétségtelenül nagy lépést tett a szociális igazság útján, melyet megnyugvással látunk és bizunk abban, hogy a közel jövőben adórendszerünkben a progresszivitás gondolatát a szociális igazság jegyében az eddigénél sokkal nagyobb mértékben fogja érvényesíteni.

A magyar kálvinizmusnak a szociálpolitika terén nyilegyenesen kell haladnia azon az uton, melyet a krisztusi gondolat jelöl ki számára, mert ha a közéletben nem törekszünk egységes erővel megvalósítani a krisztusi gondolatot, úgy hiába hirdetjük azt a templomban, mert meggyőződés csak egy van, ha ezt a meggyőződést a templomból nem vesszük magunkkal a köz- és magánéletbe, ha nem tesszük azt a családi élet fundamentumává, akkor a templom nem lenne egyéb társadalmi konvenciónál.

A kálvinizmusnak nagy ereje abban is rejlett, hogy vezetői a saját életük példaadásával jelölték és jelölik meg az utat, melyen a kálvinistaságnak haladnia kell. A magyar történelem, mint tény állapítja meg, hogy a reformáció küzdelmei mindenkor egyek voltak a magyar szabadságért való küzdelemmel és ez i. t. Egyházmegyei Közgyűlés korántsem véletlen, avagy a multnak bemohósodott emléke, hanem a kálvini vallás sajátosságának a következménye, mely a késő utódok lelkében maradéktalanul él ma is és újra aktív erővé válik, mihelyt azt a nemzet érdeke megkívánja,

A mai történelmi földindulás, világrészek bomlása mély benyomást kelt bennünk, a történelmi igazság győzelme pedig az öröm és hála érzését váltja ki lelkünkben, a magyar kálvinizmus azonban még ezekben az időkben is az kell legyen, ami évszázadok előtt volt és ami évszázadok multán lesz, mert az irányt, mely

felé haladunk, nem változó események vagy hangulatok, hanem az isteni igazság és nemzetünk ezeréves dicsőséges multja szabja meg.”

Közgyűlésünk köszönettel fogadja a gondnoki megnyitót és szívesen határozza el, hogy jegyzőkönyvébe foglalja. (N. B.)

4. Az esperesi jelentés a következő:

„Nagyfiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ha az evangéliom minden lapja nem vetitené is lelki szemeink elé, ha Pál apostol levelei nyomán nem tanítaná is Augustinus és Kálvin János olyan boldog bizonyossággal Isten szuverén fenségét és a kegyelemből hit által való megtartatás igazságát: ez a mostani történelmi idő minden magyar lelket meggyőzhet arról, hogy a világ Ura elhozza az idők teljességét, mikor jónak látja, a hitet és reményteljes várakozást beteljesülés örömeivel koronázza meg — ingyen kegyelméből. — Ami megkezdődött 1938 őszén, majd 1939 tavaszán, a magyar történelem szekerének feltartóztathatatlan száguldása folytatódott ennek az esztendőnek nyárutóján, mert az Ur kegyelme ezt így rendelte el. A reánk bízott, nagy hivatás tudatát felkeltette és megerősítette Isten lelke a magyar nemzet lelkében. Még most is örömtől dobog a szívünk, ha emlékezünk a közelmúlt lelket mámorító eseményeire, Máramarossziget, Szatmárnémeti, Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely, Szepsiszentgyörgy és az elárvult Székelyföld visszatérésére s ezzel ősi határainkhoz való közeledésre. Bizony, ha az Ur örök idők óta emberek által végzetteti is el a maga munkáit és az eleve elrendelt időben teljesítik be kiválasztott vezetőik az Ő végzéseit, jól esik nekünk a zsoldáríró királlyal így kiáltanunk: „Az Urnak jobbkeze hatalmasan cselekedett, — az Urtól lett ez, csodálatos ez a mi szemeink előtt.” (118. zs.)

Annival csodálatosabb, mert ismételten onnan jött számunkra a szabadítás, ahonnan évszázadokon át csak gyász, pusztulás, elnyomatás és halál szállott országunkra és népünkre. A bécsi Belvedere palota kitörölhetetlenül összeforrott a magyarság legújabb történetével! Hitler és Mussolini, Ribbentrop és Ciano, Teleky és Csáky nevei örökre elválaszthatatlanok a magyar revízió valóságától és határaink tágulásától.

Mindenekfelett áll az országgyarapító nagy Kormányzó: Horthy Miklós neve, aki nemcsak a történelembe írta be a nevét, Istentől nyert bölcsessége, a magyar vér kimélése, lépésről lépésre való céltudatos haladása által, hanem a magyar néplelek szeretetét és önkéntelen hódolatát is kivívta olyan mértékben, mint félévezreden át senki más, csak az igazságos Mátyás király.

Ez az esztendő Kormányzó Urunk országlásának 20 éves jubileuma, március 1-én a csonka haza minden templomában hálaadó istentiszteletet tartottunk, magasztalva az Ur nevét a csodálatos kegyelemért, amit a Gondviselés által kiválasztott férfiuban ajándékozott nekünk. Hódoló tisztelettel említjük most is Horthy Miklós

kormányzónk nevét és magyar szívünk teljességéből kérjük Istent, hogy sokasítsa meg esztendeit és az esztendőiben bőséges áldásait az ő drága életén és fennkölt hitvestársán! Érhessek meg együtt magyar hazánk épségét és az ősi határok közötti, boldog életét a magára talált magyar nemzetnek!

Nagytiszteletői Egyházmegyei Közgyűlés! Ez az esztendő, aminek Isten kegyelméből, mintegy 5/6 részét eltöltöttük, a nagy jubileumok esztendeje. 500 éve annak, hogy az Árpád-házi nagy királyok és Nagy Lajos méltó utóda: Hunyadi Mátyás megszületett és 450 esztendeje, hogy a magyarság mély bánatára meghalt. Ezt a félévezredes jubileumot nem méltányoltuk eléggé, legalább is nem aknáztuk ki kívánatos módon, ifjuságunk figyelmét nem irányítottuk Mátyás király glóriás alakjára olyan mértékben, amint jelentőségénél fogva megérdemelte volna. Csak szórványosan történt ünnepi megemlékezés a magyar történelem eme magasán kiemelkedő nagy alakjára, akiben pedig a magyar birodalmi eszme legtökéletesebb mértékben testesült meg. A tudomány és művészet iránt akkora érdeklődéssel és fogékonysággal magyar uralkodó sohasem viseltetett, sem a nemzeti függetlenség felett éberebben nem örködött, mint ő.

Milyen másképpen alakult volna országunk sorsa, ha ennek az igazán nagy királynak hozzá hasonló testi és szellemi erejű fiu-utódai lettek volna! A Hollós-dinasztia megalapítása esetén nem következett volna a szomorú mohácsi vész, a török hódoltság és a 400 esztendő idegen zsarnok uralom, aminek átkos következménye lett Trianon! Isten kegyelméből tágulnak a bilincsek, amiket karjainkra raktak, megmozdult a koporsó-fedél, Észak és Kelet felől már az ősi szent határokról hoznak üzenetet a kárpáti szelek. Hitünk biztat, reménységet ápolunk szívünkben, hogy az erőszakolt béke-diktátum nem-sokára csak lidércnyomásos álom keserves emléke marad!

500 éves jubileuma ez az év a könyvnyomtatás feltalálásának is. Ez a világtörténelem egyik legkimagaslóbb eseménye, aminek annyi áldása mutatkozott meg félévezred alatt, amennyi nem volt semmiféle más technikai felfedezésnek vagy hadjáratnak. Akár Gutenberg Jánosnak, akár Gensfleisch, akár más néven nevezték a feltalálót, kétségtelen, hogy az Ur kiválasztott felkentje volt, akül Isten lelke ihletett meg és tett az emberiség egyik áldott apostolává! Miskolci Léway József gimnáziumunk tanári kara e jubileum alkalmából igen értékes könyvkiállítást rendezett. Csorba Zoltán gimn. tanár, könyvtárór széleskörű tudását és alapos hozzáértését dicséri ez a kiállítás, mit érdemes lett volna szélesebb körben propagálni és ismertté tenni. A miskolci nyomdák termékeit Leszih Andor a Borsod-miskolci muzeum tudós igazgatója állította szép rendbe, mutatta be az ifjuságnak és az érdeklődő közönségnek.

Hálát adunk Istenünknek az 500. év előtti ihletésért és azért, hogy mi ennek a nagy ajándéknak áldásait zavartalanul élvezhetjük!

Nagytiszteletői Egyházmegyei Közgyűlés! A magyar nép egyházi és vallásos életét 400 év óta mélyebben talán semmi sem érintette, mint a teljes Szentírásnak magyar nyelvre való fordítása. A reformáció első nemzedéke részéről már történtek kísérletek a biblia

egyes könyveinek, vagy részletének lefordítására, sőt Bencédi Székely István, kinek zsoltafordításai maradtak reánk, készült a teljes biblia fordításához is. Ezt azonban a gönci lelkészségben utóda, az istenes vén embernek nevezett Károlyi (eredeti nevén Radics) Gáspár végezte el, akinek teljes bibliafordítása 1590-ben Vizsolyban jelent meg. Könnyen lehetséges, hogy a munkatervet még az előbb említett Bencédi Székely Istvánnal beszélhette meg, aki nemcsak elődje volt Károlyi Gáspárnak Göncön, hanem egy ideig együtt is szolgálták az evangéliom ügyét. Hogy Károlyinak lehettek munkatársai, vagy hogy már előbb is készült nagy munkája elvégzéséhez, az mutatja, hogy a tulajdonképeni nagy munkát 1586-ban kezdette el és 1590 őszén már sajtó alól is kikerült a vizsolyi biblia. A 300. éves forduló alkalmából nemcsak országos jubileumi ünnepet rendeztek a protestáns egyházak Göncön, hanem az istenes vén ember szobrát is felavatták a gönci ref. templomkertben. Most a 3 és 1/2 évszázados fordulón szűkebb keretek közt ünneplünk a bekövetkezett nagy események miatt, de szívünk hála-imádsága buzgón száll ég felé a Kegyelemért, amit Károlyi Gáspár által ajándékozott nekünk az Ur!

Milyen csodálatos rendelkezése Isten megfoghatatlan bölcsességének, hogy a nagy munkában, habár csak küldönc szolgálattal részes lehetett a későbbi nagy zsoltafordító: Szenczi Molnár Albert is, akit a vizsolyi nyomdába gyakran átküldött Göncről Károlyi Gáspár bizonyára korrekciókkal.

Még egy évfordulóról emlékezünk: az amerikai magyar ref. egyház 50. évvel ezelőtt kezdett szervezetbe tömörülni. A hazai mostoha viszonyok: a szociális érzék és a fajvédelem teljes hiánya arra kényszerítették a magyarság szegény rétegeit és köztük ref. egyházunk sok tagját, hogy vándorbotot véve kezükbe, tengerentul keressék boldogulásukat. Sajnos, a hivatottak nemcsak nem igyekeztek ilthon tartani az utnak induló tíz és százezreket, hogy itt az ezeréves haza földjén találjanak kenyérkereső munkaalkalmakat, hanem intézmények létesültek, amelyek elősegítették a magyar vérnek kitelepítését. S ugyanakkor nemzetiségi bankok cél és tervszerűen vásárolták össze a magyarok elhagyott birtokait és értékeit, mert a telepítések országfoglaló jelentségét már felismerték.

Isten kegyelme ezt a nemzeti veszteséget is jóra fordította: idegen földön szerzett az Ur közösségeket, amelyek a testvéri összetartozandóságot erősítették s úgy a nemzeti, mint a vallásos öntudatot felkeltették és fokozták azokban a magukra hagyatott lelkében, akik már-már a kétség zavaros vizein hanyódtak. Imádságunkba foglaljuk ezeket a messze vetődött s ott magyar erősségeket építő testvéreinket épenugy, mint az új erdélyi határokon még tul maradt, szenvedő és sóvárgó atyánkfiait, akiknek türelmét még most is próbára teszi az Ur bölcsessége! De reménységünket — hisszük — valóra váltja az Ur!

Nagytitiztetü Közgyűlés! Mindezek az alkalmak és jubileumok a mennyei Kegyelem ajándékai hozzánk, miket hálaadás céljára rendelt számunkra. Szívünk szerint áldjuk az ég és föld Urát, kérjük Istenünket hívő és bizó lélekkel, hogy amint a nagy világégés eddigi

idején megőrizte hazánk békességét, tarlson meg továbbra is Gondviselésének szárnyai alatt bennünket és őrizzen meg a világégés háborus borzalmaitól! A most visszatért drága országrész tiszta magyar lelkisége ihlessen meg mindnyájunkat, hogy a lelkiismereti szabadság és felekezeti békesség klasszikus földjéről áradó szellem szüntesse meg ez egész hazában a türelmetlenséget és elfogultságot, teremtsen bennünk „mindent eltűrő és elfedező” szeretetet magyar testvéreink iránt, ha más templomban imádják is a közös Atyát és tésznek tisztességet az egy Megváltónak: az Ur Jézus Krisztusnak! A gyarapodó Magyarországot, csak ez a lélek és a szociális kérdések helyes, okos, és gyors megoldása teheti viharálló bástyává, amelyen megtörik az idő változásainak minden ostromló hulláma!

Nagytisztelétü Közgyűlés! Fel nem sorolható sok áldást nyertünk egy év alatt Isten kezéből, de vettünk sok intelmet és figyelmeztetést is, hogy „nem vagyunk a magunkéi” (10. dics.) s hogy nincsen nekünk itt maradandó városunk. E figyelmeztetések között első helyen áll az a ritkaságszámba menő, szigorú tél, amely gazdasági erőnket meggyengítette s az a szinte katasztrófálisán kedvezőtlen tavaszi és nyári időjárás, melynek eredménye a szűkös aratás és az elveszett szüret. Bizony sok lélekben ott terjeszkedik az aggodalom és kétség felhője: vajjon, hogy lesz sorsa háznépünknek, egyházunknak és hazánkknak ezekben a megnehezdedett járásu időkben?... De megszólal a hit szava, felzendül a bizodalom zoltára lelkünkben: „Akik bíznak az Ur Istenben nagy hiedelemmel, azok nem vesznek el semminémü veszedelemben; mint a Sion hegye megállnak, nem ingadoznak.” (125. zsolt. 1. v.) Bizunk Istenben, nem veszünk el és nem is ingadozunk, mert a mi hitünk megtart és megőriz bennünket!

Nagytisztelétü Közgyűlés! A halál, az Ur fekete követe gyakran meglátogatott bennünket. Lelkészi karunk egyik legmunkásabb tagját: *Fazekas János* miskolci vallástanító lelkészt veszítettük el, aki díszes, dicselkedése volt hűségével, puritán életével és fáradságos munkája szép eredményeivel egyházi életünknek. Hosszas betegség után tért nyugovóra, a miskolci egyházközség előljáráóságának a törvény rendelkezésein messze túlmenő jóakarata tette lehetővé, hogy majdnem két évig javadalmának csonkítása nélkül helyettesek végezzék munkáját. Páratlan szeretetet tudott kelteni a saját személye, a vallás és egyház ügye iránt tanítványai lelkében, szinte csodálatos módon megnyitkta előtte a gyermekek és serdülő ifjak szívei. Ez a legnagyobb földi elismerésnél is többet mond a hűséges sáfár szolgálatairól. Árván maradt családjának közgyűlésünk is fejezze ki őszinte részvétét. Mi pedig munkatársai tartsuk meg jó emlékezetünkben azt a testvért, aki „ama nemes harcot megharcolta, futását elvégezte s hitét megtartotta.” (II. Tím. 4:7.)

Nyugalmazott lelkésztársaink közül az életerős *Kerekes Zsigmond* volt macklári lelkipásztor költözött el 62. éves korában. Poroszlón helyezték örök nyugalomra, ahol nyugdíjaztatása óta teljes visszavonultságban élt. Közülünk csak az idősebb nemzedékhez tartozó lelkészek ismerték, ezek a mosolygó arcú jóbarát képét szeretettel őrzik,

Lelkésztestvércink közül kettőt sebzett meg a halál jó hitvestársának elszólítása által. *Nagy Elekné:* Sződi Gizella és *Vajda Sándorné:* Borsós Szeréna hajtotta le a fejét a nagy álomra, mindkettő fiatalon, előbbi 25., utóbbi 48. életévében hagyta el e földi pályát. Istenünk kegyelme adjon a veszteseknek vigasztalást; közgyűlésünk együttérzésünkről értesítse a gyászolókat, amint az esperes is cselekedte.

Késő vénségében, évek óta tartó öntudatlan gyengeség és bánaság után távozott el az élők földjéről *özv. Édes Vincéné,* tiszatarjáni lelkészözvegy. 92 éves korban, 40. évi özvegyesség után szólította el a mennyei Irgalom. Az örökszép temetési imádságok írójának, a nagynevű tiszatarjáni lelkésznek volt hitvese és a nagy alapítványtévő esperesnek: Édes Albertnek a menyje. Olyan hosszúra nyúlt földi élete, hogy férje 2 utódja is özvegyet hagyott, sőt az egyik előtte ment el a minden élők útján. A tiszatarjáni akácós temetőben nyugszik férje porai mellett.

Egyházmegyénk halottai mellett fájdalmas szívvel jelentem a Közgyűlésnek „a köztisztelet által övezett” *Szűcs István* ungi esperesnek 84. éves korában történt elhunytát. A megboldogult 6 évtizeden át állott egyházi életünk szolgálatában, mint lekipásztor; 32 évig vezette az ungi egyházmegye hajóját, mint esperes a legnehezebb időkben, hiszen 20 éven át tilos volt magyar szíve dobbanását nyilvánosságra hozni. Isten kegyelme megengedte érnie, hogy egyháza és egyházmegyéje visszatérhetett az édesanya kebelére és Ungvárott már szabad magyar haza földjén álmodhat Nagymagyarországról, melynek drága része, erdélyi ékköve — az ő halála óta — visszatért az ezeréves haza határai közé. Részvétiratot intéztem vejehez: dr. Magda Sándor püspökhöz és az ungi egyházmegyéhez; közgyűlésünk is fejezze ki testvéri együttérzését.

A volt szlovenszkói püspök özvegye: *Idrányi Barnáné* is elköltözött férje után, türelemmel viselt szenvedései alól feloldozta az Urnak irgalma s 72 éves korában leánya és veje hajlékában álomra hunyta le szemét. Farkas Elek abauji esperes anyósát, dr. Idrányi Béla egyházker. jegyzőnk édesanyját gyászolja az elhunytban, kinek nyugodalma legyen áldott!

Megemlékezem még egyházkerületi főgondnokunk testvéri gyászáról. *Farkasfalvi Farkas Zoltán,* főgondnokunk bátyja, a közismert daliás földbirtokos, a rimaszombati választókerület utolsó országgyűlési képviselője, munkás életének 75. évében elhunyt lakóhelyén: Rimatamásfalván s a dulházai családi sírbolt fogadta be elköltözött ősei mellé. Özvegyét a vigasztalás ígéivel megkerestem; főgondnokunk testvéri gyászában őszinte lélekkel osztozunk.

Halottainktól a boldog feltámadás reménysége alatt veszünk búcsút, poraik felett az Ur kegyelme örökjék! (Jel. 14: 13 v.)

Nagytiszteletű Közgyűlés! A testvér egyházmegyék vezetői körében történt változásokról is jelentést teszek megfelelő tájékoztatás céljából. A felsőborsodi testvér-egyházmegye bölcs és kipróbált hűségű gondnoka: *Zsóry György* nyug. alispán egészségi állapotára való tekintettel elhagyta örállói tisztét, amit hosszú időn át egész

emberként töltött be. Helyére a Gondviselő kegyelme: *Bónis Aladár* nyug. alispán személyében rendelt méltó utódot, kinek beiktató ünnepélyén résztvettem és az új gondnokot egyházmegyénk nevében testvéri szeretettel köszöntöttem.

A felsőzempléni egyházmegye jórészben visszakerült az anya-egyházkerülethez. Gondnokául: *Tóth Dezső* sátoraljaiújhelyi törvényszéki elnököt hívta el a kítüntető bizalommal. Beiktatásán személyesen nem vehettem részt, levélben küldöttem el üdvözetünket és jókívánatainkat.

Ugyancsak új vezető került az ungi egyházmegye késő vénésgében nyugovóra tért esperese: Szűcs István örökébe. Szép bizalom emelte esperesi székbe: *Ujlaki Sándor* bajánházi lelkipásztort, aki 3 évtizedes lelkészi szolgálatának hűségével méltán kiérdemelte a gyülekezetek presbyteriumainak kítüntető bizalmát.

Új kormányosok vették át a visszaállított tornai egyházmegye vezetését *Kőszeghy Gábor* esperes és *Horváth Elemér* gondnok személyében. A 20 évig szünetelt egyházmegye új vezetőségét testvéri szívvel köszöntjük, valamint áldást kívánunk az Ur aratásának munkáját vállaló és a munka terhét letévé testvéreink számára.

Nagytitiszteleti Közgyűlés! Egyházmegyénk presbyteriumainak szavazataival új munkások gyanánt állíttatnak be *Benke József* hejőpapi lelkipásztort, akit tanácsbírónak és *Molnár Béla* miskolci tanító, akit tanítóképviselőnek hívott el a közbizalom. A szavazatbontó bizottság erről szóló jegyzőkönyve tárgysorozatunkba fel van véve.

Vitéz Lukács Béla földművelésügyi államtitkár, kedves tanácsbíró testvérünk a németbirodalmi vezér és kancellár kezéből magas kítüntetést nyert: a német Sasrend érdem-keresztjével díszítette fel a birodalmi vezér. Ez alkalomból közgyűlésünk tisztelettel és szeretettel köszönti közbecsülésnek örvendő tanácsbíráinkat. *Miszser Lajos* cserépfalui ref. tanító, egyházmegyei közgyűlésünk alkotó tagja, főhadnagy kinevezést nyert. A világháboruban, mint diák vett részt s a levante intézménynek kezdettől fogva lelkes támogatója, községében főoktatója, — őszintén örvendünk kinevezésének! Régebbi munkás testvéreink közül kítüntetés érte *dr. Korom Lajos* világi tanácsbíráinkat, aki hosszú és eredményes járási orvosi munkásságának legfelső elismerése gyanánt a Signum laudist kapta. Szeretettel köszöni közgyűlésünk ezt a szolgálatra mindig kész tagját és szívünk teljességéből kívánjunk áldást további életére és közhasznú munkáira.

Lelkipásztor testvéreink közül *dr. Enyedv Andor* miskolci lelkipásztor érte el szolgálatának negyedszázados mesgyéjét. Az ő sokrétű és értékes eredményeket felmutató munkáit nem kell bemutatni egyházmegyénk közönsége előtt, elég annyit mondani: ott van mindenütt, ahol szolgálhat s ahová a közbizalom elhívja. Szolgál a miskolci egyházközségben, mint vezető lelkész, mint iskolaszéki elnök, alsóborsodi egyházmegyénken mint tanácsbíró, az egyházkerületen mint főjegyző, az egyetememes Konventen, mint missziói előadó és a zsinaton, amelynek rendes tagja. Szolgálja iskolaügyünket, mint sárospataki főiskolánk és a miskolci két gimnázium igazgató taná-

csosa. Ezt az Isten kedve szerint való hivatását magasra értékelő lelkésztestvért, a megbízatásainak szóban és írásban mindig hűséggel eleget tévő sáfárt, a munkák terhe alatt meg nem fáradó pásztor-t őszinte szerelet és tisztelet hangján köszönti 25. éves szolgálati jubileuma alkalmából egyházmegyei közgyűlésünk és a neki adományozott kegyelmi ajándékokért hálát ad az Urnak, hogy életét és munkáját nekünk ajándékozta.

Egyházmegyénk mult évi életében jelentős események voltak a már mult évi jelentésben említett evangélizációs napok. A mult éy novemberétől a f. év márciusáig a következő helyeken tartattak: *Ónod, Mezőcsát, Gelej, Tiszatarján, Poroszló, Miskolc, Martintelep, Noszvaj*. Nyolc helyen összesen 23 nap, illetőleg este szolgálta azt a nagy célt, hogy lelkek vezettessenek az örök Királyhoz. Sok szép áldott magvetést végeztek a szolgáló testvérek, akik a következők: Farkas István püspök, Pósa Péter esperes, Enyedv Andor, Nádházy Bertalan, Svíngor Jenő, Benke József, Csorba Zoltán tanár, Jakab Imre tanító, Ecsedy Aladár, Darányi Lajos, Komjáthy Aladár, Békefi Benő, Nagy József és a helyi lekipásztorok. Közgyűlésünk e munkában résztvevő testvéreinknek hálás köszönetet mond, — de különösképpen köszöni a más egyházmegyéből közénk jött áldottlelkű evangélizátoroknak fáradságos munkáját, akik hideg télidőben se vonogatták magukat az áldásos szolgálattól.

Ugyanezt a célt kívánta szolgálni a f. évi május 14-én tartott presbyteri konferencia, amit az új Deszka-templomban tartottunk meg, mintegy 180 presbyter és a miskolci érdeklődő közönség jelenlétében. Igét Dobos Károly budapesti lelkész hirdetett, előadásokat tartottak: Csorba Zoltán gimn. tanár miskolci, Koncz József diósgyőr-vasgyári, Pocsay László külsőböcsi presbyterek. A betegen fekvő Br. Bottlik István gondnokunk írásban megküldött értékes megnyitóját az esperes olvasta fel, ugyancsak az esperes mondott bezáró beszédet. Építő hatású, figyelmet lekötő értekezlet volt, amelyen végig részt vett s minden előadáshoz hozzá is szólott Farkas István püspök.

Mindkét irányu munkát — Isten segítségével — tovább folytatjuk; az evangélizációnak el kell érnie minden gyülekezethez, a presbtereknek is személyesen kell — legalább évenként egyszer — találkozniok és a közös munka érdekében eszmét cserélniök.

Nagyiszteletű Közgyűlés! Lelkészi karunkban a következő változások történtek: Dr. Nemes Andor hevesi lekipásztor állását — törvényszerű eljárással — elcserélte *José Imre* iváncsai lekipásztorral. *Derencsényi István* és *Mauritz Gyula* szintén így cseréltek állást. *Novotny Gyula* pedig f. év július 1-től kongruát nyerve, rendes lelkészi jelleggel püspöki missziói lelkésszé lett. A tőlünk eltávozott testvért kísérje új munkahelyén Isten áldása, a közénk jöttek szerezettel ölelve keblünkre szívesen köszöntjük s valamennyiök életére onnan felülről áradó kegyelmet kérünk.

Itt említem meg, hogy *Tóth Lajos* s. lelkészünk a vallástanári vizsgát sikerrel letette s őt Püspök Urunk a Fazekas János halálával megüresedett miskolci vallástanító lelkészi állásra helyettesnek ki-

nevezte. Ugyancsak ilyen módon lett nagydobronyi vallásitanító lelkésszé *Kiséry Béla* is, aki itt végzett értékes szolgálatok után körünkől eltávozott. Mindkettőjük munkája elé jó reménységgel tekintünk, amire legjobb kilátást nyújt eddigi buzgó igyekezetük.

Egyházmegyénk tanítói karában a következő változások vannak. Nyugdíjba vonult *Horváth Lajos* vattai, *Czegény Péter* bükkzsérci, *Arany Géza* poroszlói tanító; más állomásra távozott s elhagyta egyházmegyénket *Szabó István* volt tiszatarjáni és *Skultéty Ede* alsózsolcai tanító. A nyugalmazott és eltávozott tanító-testvérek jó szolgálatait megköszönve, további életükre s másutt végzendő szolgálataikra az égi Kegyelem áldását kérjük.

Új tanítókat megválasztattak: *Vajda Erzsébet* Átányra, *Ungváry Gyula* Miskolcra, *Azary Zoltán* Alsózsolcára, *Bónis Imre* (csere utján) Kiszgyőrbe, *Csorba János* (csere utján) Bükkaranyosra, *Balázs Ernő* Bükkzsércre, *Ligárt István* Tiszatarjánba, *Lippai Elek* Tiszapalkonyára, *Czóvek Lajos* Poroszlóra. Szeretettel s jó reménységgel köszönve a megválasztott tanítókat közgyűlésünkre vár a feladat, hogy beerősítse őket új állásukba s az esküt kivegye a most induló tanerőktől.

Segédlelkészeinkről külön jelentést készítek a bekebelezést kérő s. lelkészek kérvényeinek bemutatásával.

Nagytiszteletű Közgyűlés! Az egyházközségek életére vonatkozólag általánosságban jelenthetem, hogy különösen azok a vagyonosabb egyházközségek, amelyek adócsökkentési segélyt nem élveznek, hátrálékos közterhek nehéz sulya alatt vergődnek. Ezek — jó részben — fedezni tudták az elmúlt időkben szükségleteiket törzsvagyonuk jövedelméből, sőt voltak olyan egyházközségeink, melyek a bölcs gazdálkodás folytán az évi megtakarításokból tudtak építkezni, befektetéseket eszközölni. Az ilyen egyházközségek tagjai nem ismerték a múltban az egyházi és iskolai adóterhet, egyházi kötelességüket egész mértékben teljesítették a lelkészi és kántori párbér lefizetésével. Az idők változásával azonban az ingatlanok kevesebbet jövedelmeztek, az egyházi és iskolai terhek növekedtek, közintézmények fenntartási s hozzájárulási költségei szaporodtak. Eleinte nem akartak az egyháztagok erről hátrálékban tudomást venni, talán úgy hitték, hogy nem kell ezeket a szükségleteket komolyan megfizetni; a két-három évi hátrálék a f. évvel úgy megszorodott, hogy aztán nem tudnak vele az egyházi háztartások megbirkózni. Különösen ijesztő mértékben felszorodtak a tanítói nyugdíjjárulékok, melyek még kisebb helyeken is sok ezer pengőt jelentenek. Az egész egyházmegye területén Miskolc az egyetlen ref. iskola fenntartó, amelyiknek ilyen hátráléka nincs. De tekintélyeshátrálékok vannak a lelkészi nyugdíjintézetnél is, mind az állásfenntartó egyházközségeknél, mind a nyugdíjintézeti tagoknál. E hónap közepéig kimutatást kell készíteniök az espereseknek azokról az állásfenntartókról és lelkészekről, amelyek és akik a f. évi járulék kétszeresével vannak hátrálékban. Ezeknek a költségére az egyházkerület repülőbizottságokat küld ki a helyszínére, mint a közalapi hátrálékoknál a múltban történt.

Bizonyos, hogy a sok vízkár, katonai behívások, gyenge aratás és sovány szüret miatt nemcsak egyházi-adó kötelezettségük-

nek nem tudnak eleget tenni híveink, hanem természetbeni járandóságukhoz se tudnak hozzájutni lelkészeink és tanítóink. Ilyen körülmények között jó, ha ezt a nehéznek mutakozó esztendő eladósodás nélkül megússzák egyházi belhivatalnokaink! El vagyunk készülve a rendkívüli segélykérések özönére. A legszigorúbb, fillérekig menő takarékoság szükségességét kösse a szívére minden egyházközségnek közgyűlésünk azzal, hogy a költségelirányzatba csak feltétlenül elkerülhetetlen szükségletet vegyen fel s a költségvetés keretét semmi körülmények között tul ne lépje.

Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek tanúsága szerint a lelki élet mezején haladás tapasztalható. Lelkipásztoraink és tanítóink teljes erővel végezték a rájuk bízott feladatokat, amelyeknek súlypontja mindinkább az egyéni és család-gondozásra s iskolás növendékeink lelki életének figyelésére és nevelésére helyeződik. Ha híveink nem jönnek Igét hallgatni a templomba úgy, mint őseink cselekedték, nekünk kell felkeresnünk őket házanként, amiről Pál apostol is bizonyosságot tesz. (Ap. Csel. 20 : 20). Hozzájuk kell vinni az ígét, a mennyei kenyeret, hogy a lélek éhen, táplálék nélkül el ne vesszen. Ezért van kibeszélhetetlen fontossága a család-látogatásnak, ami legbiztosabb előkészítője s talán egyetlen útja az egyház ügye iránt való érdeklődés felkeltésének olyan lelkeknél is, akik már holt tagjai egyházunknak.

Az egyes egyházközségekben felmerült panaszok mind anyagi természetűek. Csak Bükkaranyosról jelent a vizitáció másnémi zavarokat, amelyek azonban remélhetőleg orvoslást nyertek a lelkész és tanító álláscserejével. Ujlőrincfalván is sok a panasz, a lelkipásztor és kevés népe közt civódás és egyenetlenség jelei mutatkoznak; az egyházmegyei fegyelmi bíróság fog itélkezni a felmerült panaszok ügyében.

A lelkek belső építése mellett külső építkezések is folynak. Új iskolát épített Hejőcsaba, ami olyan hozzáértéssel és körültekintéssel készült, hogy minden iskolaépítésnél példakép lehet. Nagy költséggel új telket szerzett új iskolája számára, régi tantermét pedig misszió célra fogja használni. Hasonlóképen cselekedett Hejőszalonta is: új telken építette meg új iskoláját és tanítói lakását, a régi épület itt is ifjusági munkák céljait fogja szolgálni. Mindkét iskola felavatását az esperes végezte szép ünnepélyek keretében, az utóbbi helyen Román Ernő tanácsbíró és Nádházy Bertalan főjegyzővel együtt. Mindkét helyen iskolaépítési államsegélyt folyósított a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium. Miskolcon is új tanterem készült a nyár folyamán. A Zöldfa-utcai iskolaépület és telek eladása után a Csabai-kapu 14. sz. alatti házastelket vette meg az egyházközség és alakította át tanteremmé, tanítói lakássá és gyülekezeti teremmé.

Szálljon áldás az új iskolákra! Az Urnak félelme legyen mindenikben a bölcsesség kezdete és végezte!

Áldozatkészség — bár csökkent a nehéz és mindig nehezebbé váló idők hatása alatt — szépen mutatkozott meg az elmúlt év folyamán is. Az azelőtti év 61 ezer pengőjével szemben az önkéntes

adományok összege csak 54 ezer pengő, de még ez is olyan tekintélyes összeg, ami Isten iránt való nagy hála kötelez bennünket. Egyes példamutató adományt külön is fel kell említenem: vitéz nagybányái Horthy Miklós kormányzó Urunk a hejőbábai egyházközségnek 1500 pengőt adományozott harang beszerzési célra. A hálás egyházközség szép „Horthy-harang“-ot öntetett, aminek felavatását ez év tavaszán püspök Urunk végezte, az esperes pedig imádkozott. A sajókeresztúri Leányegylet 550 pengőt adott a templomi villanyberendezésre, Berecz József lelkész ugyanezen célra 50 pengőt, Szirmán Klein Sándor nagybirtokos 250 P-t iskolajavításra, a Hangya-Szövetkezet pedig 153 P-t. Martintelepen Szécsi András 100 P. Tóth Miklós és neje szószéki, úrasztali lerítőt 550 P értékben. Emődön templomrenoválásra 2727 P a hívek gyűjtése, az Énekkar 540 P, Nőegylet 150 P, Vadnay János főgondnok 400 P, Hejőszalontán lelkész 150 P, Járdánházy József tanító 50 P, özv. Petyke Lászlóné 50 P, Török Gyula presbyter 40 P, Szilágyi Benó 30 P, és sok kisebb adomány. Diósgyőrben Gyulay István vasgyári gondnok 150 P értékű ólomkristály virágtartót adományozott. Nőegylet, Leány- és Ifjúsági Egylet 300 P. Község a ref. szegények javára 549 P, az összes adományok a vári részben 2272 P, a vasgyári egyházrészben 2270 P. Poroszlón Papp Sarolta tanítónő 40 P, Hangya-Szövetkezet 60 P. Átányban egy magát megnevezni nem akaró úr 300 P. Tiszavalkon özv. Kovács Gyuláné 40 P értékű úrasztali terítőt, Egerlövön úrasztali márványba vésett vasrácsot készíttettek P. Molnár Lajos és neje 520 P értékben. Cserépfalun a Hangya-Szövetkezet 200 P, Miskolcon vagyonmentési akció és más címen adományok összege: 12.640 P.

Sajnos, még mindig nem tudom pontosan közölni az egyes adományozók neveit, mert sok helyen csak az adakozások összegét jelentik be. Jövőre minden adakozó nevét kérem, hogy legalább a nagyobb adományokat megköszönhesse közgyűlésünk. Azt örömmel látom a jelentésekből, hogy az úrvacsorai jegyeket majdnem mindenütt önkéntes áldozatkészség helyezi az Úr asztalára s hogy a perselypénzek emelkedést mutatnak.

Nagytiszteletű Közgyűlés! Az Országos Ref. Szeretetszövetséget lelkükbe fogadták híveink. Örvendetes jelenség ez, mert minden egyház annyi értéket képvisel, amennyi szeretet-munkát végez nyomorúság enyhítésével, könnyek letörlésével, árvák, ügyefogyottak, aggok támogatásával. Itt közöttünk, egyházmegyénk területén is 60 árva-gyermek gondozását, nevelését végzi az ORSZ. hejőpapi árvaháza, ne feledkezzünk meg róla, évenként egyszer gyűjtstünk számára élelmi szereket — a földre szállott s közöttünk járó Örökkévaló Szeretet nevében! Krisztus kicsinyeinek gondját reánk bízta az Úr!

Egyházmegyei tanácsülést május 14-én tartottunk, a tanács hatáskörébe tartozó ügyeket tárgyaltuk, jegyzőkönyvét a közgyűlés jegyzőkönyvével együtt közölni fogjuk.

Bírósági ülés f. évi március 7-én volt a bükkaranyosi lelkész és tanító fegyelmi ügyében, amely megegyezéssel végződött.

Időközi megerősítéseket részint az elnökség, részint az esperes teljesített adásvételi és haszonbérleti szerződéseknél sürgős esetekben. Rend-

szerint azonban az egyházmegyei tanács, vagy közgyűlés elé utaljuk az ilyen természetű ügyeket. Megerősítést nyertek Hejőszalonta, Hejőcsaba, Kistokaj, Miskolc adás-vételi szerződésai, poroszlói, tiszavalki, ónodi, egerlövői, hevesi, tiszatarjáni, geleji haszonbérleti szerződések. Kérjük ilyen irányú intézkedéseink közgyűlési jóváhagyását.

A Nagytiszteletű Közgyűlést tisztelettel kérem, hogy az E. T. I. t. c. 114. §. rendelkezése szerint válassza meg a jövő évre az egyházmegyei tanács 6 lelkészi, 6 világi tagját. Ez utóbbiak között egy tanügyi tag legyen. Ugyancsak kérem a II. t. c. 41. §. értelmében az egyházmegyei lelkészjelölő bizottság megválasztását. Választandó 1 lelkészi, 1 világi tanácsbíró rendes tagnak s ugyanígy 1—1 póttag. Mind a tanács, mind a lelkészjelölő bizottság megbízatása 1 évig tart: közgyűléstől-közgyűlésig.

Statisztikai adatok a következők:

I. *Népmozgalmi adatok:*

(Zárójelben a múlt évi).

Lélekszám: 79.343 (77.879).

Született: 772 fi (849) 772 nő (828) összesen: 1542 (1677).

Meghalt: 589 fi (673) 563 nő (654) összesen: 1152 (1327).

Házasságkötés: 383 tiszta (348) 245 vegyes (237) összesen: 628 (585).

Megegyezés javunkra: 159 (145), kárunkra: 114 (87), nyereség: 45 (58).

Nem áldatta meg házasságát: 19 pár (77).

Áttért: 40 fi (63) 46 nő (78) összesen: 86 (141).

Kitért: 32 fi (18) 50 nő (46) összesen: 82 (64).

Konfirmált: 708 fi (698), 664 nő (702) összesen: 1372 (1440).

Urvacsorázott: 70.935 lélek (67.608).

II. *Számadási tételek:*

Bevétel . . . . . 504.773'73 P (454.990'64)

Kiadás . . . . . 484.935'86 P (440.817'86)

Maradvány: . . . . . 19.837'87 P (114.127'78)

III. *Vagyontételek:*

Földek . . . . . 2,852.484'71 P (2,842.984'71)

Épületek . . . . . 6,074.560'24 P (5,145.277'24)

Tőkéek . . . . . 21.089'30 P (26'271'35)

Alapítványok . . . . . 159.123'74 P (159.536'73)

Alapok . . . . . 31.720'16 P (26.712'58)

Ingóságok . . . . . 777.718'76 P (795.185'68)

Hasznos jogok . . . . . 41.538'32 P (41.538'32)

IV. *Adósságok összege:* . . 637.407'23 P (608.286'03)

V. *Magtár:*

Buza . . . . . 363'43 Hl. (403'69)

Rozs . . . . . 471'09 Hl. (503'42)

Árpa . . . . . 205'83 Hl. (236'44)

Pénz . . . . . 1.062'50 P (288'—)

VI. *Kegyves adományok*: . . . 54.148'01 P (61.024'8)

VII. *Építkezések, javítások*: 61'915'29 P (132.947'50)

Lélekszámunkban tavaly 829 csökkenést állapítottunk meg, most a múlt événél 1464 lélekkel többet. Csökkent a születések száma 135-tel, de a halálozásé is 175-tel. A házasságkötések száma öröndetesem emelkedett, de a kárunkra kötött reverzálisok száma is erős növekedést mutat. Ez nagy felelősséget ró az őrállókra.

A vagyoni tételeknél a bevételek ismét emelkedtek, ellenben csökkent az adományok összege, az építkezéseké pedig az előző évinek felét sem éri el.

Amint az isteni Kegyelem velünk volt és megáldotta az Ő anyaszentegyházáért végzett minden munkánkat, hívő lélekkel valljuk, hogy a most ránk szakadt sok teher idején is velünk lesz az Ő irgalma s boldogan fogjuk megtapasztalni, hogy az Ur a maga erejét a mi erőtelenségünk által végezi el.

Végezetül Isten iránt való hálaadással köszönöm meg kedves munkatársaimnak segítségét, irántam megmutatott jóindulatát és szeretetét. Kérem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés minden tagját, hogy erőtelenségeim és fogyatkozásaim iránt elnézést és további jóindulatot tanusítani szíveskedjenek.

Tisztelettel kérve jelentésem elfogadását, igénytelen személyemet a Nagytiszteletű Közgyűlés eddig is megtapasztalt kegyességébe ajánlva, mély tisztelettel vagyok:

Miskolcon, 1940 október 10-én

a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája:

Pósa Péter
esperes.

Közgyűlésünk a nyomtatásban megjelent és a tagoknak megküldött, vagy kiosztott esperesi jelentést felolvasottnak tekinti. Ezt a módszert igen alkalmasnak találja arra, hogy időt nyerjen. Az esperes buzgó munkálkodását elismeréssel köszöni meg. Jelentését jegyzőkönyvünkbe helyezi és ezzel kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

a) Jó dolog bizni az Ur Istenben, mert íme a nemzetek Istene nem hagyott el bennünket: eljött ítéletet tenni igazsággal és méltányossággal. Nem bűneink szerint cselekedett velünk, hanem kegyelemmel és irgalmassággal koronázott minket, amikor visszaadta régi határainkat a keleti Kárpátoknál.

Magasztaljuk az Urat, mert jó. Akik megkötöztettek nyomorúsággal és vassal: immár szabadok és örvendeznek.

Boldogan emlékezünk meg arról, hogy Kormányzó Urunkat, Horthy Miklóst választotta ki az Ur a szabaddításra.

Áldjuk az Isten nagy nevét. Áldást kérünk Kormányzónkra. Segitse meg a Mindenható visszatért testvéreinket, hogy legyen áldott minden munkájuk és beteljesedett minden jó reménységük.

Akik még fogságban maradtak, őrizze meg az Ur lelküket, testüket minden gonosztól és ha az idő betelt: szabadítsa meg őket az idegen fiak kezéből.

b) Hódoló tisztelettel és szeretettel emlékezünk meg arról, hogy március 1-én huszéves évfordulója telt el Kormányzó Urunk országlásának. Hálát mondtunk akkor ezért templomainkban az Istennek. Most is azt kérjük: segítsd meg őt Urunk, Istenünk, hogy összegyűjthesse a magyarokat a teljes hazában.

c) Megemlékezve Mátyás királyunk 500 éves születési és halálának 450 esztendőös évfordulójáról: valljuk, hogy Isten hatalmasan cselekedett velünk ezáltal a szolgálója által is.

d) Károlyi Gáspár bibliafordítása 350 évvel ezelőtt jelenvén meg: drága örökséget nyert a magyar nemzet a teljes Írás megismerése által. Megtartónk, megerősítőnk és vigasztalónk ez a könyv, amit az Isten adott a mi javunkra.

e) Kegyelettel és a feltámadás bizonyosságába vetett hittel bucsuzunk az örökkévalóságba távozott testvéreinktől. A résztvevő iratok megszerkesztésével és elküldésével lelkesí főjegyzőt megbizzuk.

f) Ugyancsak a lelkesí főjegyzőt bizzuk meg azazal, hogy köszöntse közgyűlésünk határozatából azokat, akik változások következtében ujonnan állottak Isten országának felelősségteljes szolgálatába, vagy munkálkodásuk mezején emlékeztető mesgyéhez jutottak el, vagy elismerésben részesültek egyházmegyénkben.

g) Egyházmegyénk szolgálatából eltávozott munkatársainkat az Isten kegyelme kísérje; az új szolgákat testvéri szeretettel üdvözölve, az Ur áldását kérjük reájuk.

h) Közgyűlésünk a felügyelet gondoskodásával figyelemzeti és elkötelezi az egyházközségeket a komoly és fillérékig menő takarékosagra. Nem azért, mintha eddig is duskálkodhattak volna a református egyházközségek földi javakban, hanem azért, hogy minden fillér számbavétesség ezekben a nehéz időkben. A költségelőirányzat legyen szűkreszabott és a gondnoki hivatalok azt ne lépják túl. Az egyházmegyei számvevők szigoruan őrizzék ellen ennek a határozatnak megtartását.

i) A jókedvű adakozóknak köszönetet mond közgyűlésünk, amit a lelkesí főjegyző írásban tudasson velük.

j) Hejőszalonta, Hejőcsaba, Kistokaj, Miskolc adásvételi szerződéseinek, továbbá Poroszló, Tiszavalk, Ónod,

Egerlövő, Heves, Tiszatarján, Gelej haszonbérleti szerződéseinek időközi jóváhagyását közgyűlésünk megerősíti.

A szükséges közgyűlési választások megtörténtek a következőképpen:

Az egyházmegyei tanács tagjai egy évre:

Elnökség mellett: Román Ernő, Nádházy Bertalan, Várady Pál, Sólyom Gyula, Eröss Gyula, Arday László, lelkészi: Dr. Kérészy Barna, Zsóry Lajos, Lukács Béla, Tóth Kálmán, dr. Dienes István és Nagy János (miskolci) világi tagok.

Lelkészjelölő bizottság: Esperes elnöklete mellett: Komjáthy József és dr. Fekete Gyula tanácsbírók rendes, Kérészy István és dr. Korom Lajos póttagok.

Egyházkerületi képviselők: Várady Pál, Szakács Pál és Nagy József lelkészi rendes, Komjáthy József és dr. Filep Gusztáv lelkészi póttagok, dr. Mikuleczky Gyula, dr. Korom Lajos és dr. Fekete Gyula világi rendes, Zsóry Lajos, dr. gróf Haller István világi póttagok.

Az időszaki bírósági tanácsokat így alakítja meg a közgyűlés:

I. Tanács: Elnökség mellett: Román Ernő, dr. Mikuleczky Gyula, Várady Pál rendes, dr. Korom Lajos, Tóth Sándor és dr. Filep Gusztáv póttagok. Ügyész: dr. Tolnay Ferenc, jegyző Nádházy Bertalan.

II. Tanács: Elnökség: dr. Kérészy Barna, Komjáthy József, Zsóry Lajos rendes, Szakács Pál, Bay Bertalan, Szabó József póttagok. Ügyész: Dr. Dienes István, jegyző: dr. gróf Haller István.

5. Olvastuk a szavazatbontó bizottság 1939 december hó 28-án felvett jegyzőkönyvét. Eszerint a lelkészi tanácsbíróságra Benke József hejőpapi lelképásztor, 95 szavazatot kapott. A tanítói egyházmegyei képviselő tisztségre Molnár Béla miskolci tanító 99 szavazatot nyert. A többi szavazat elaprózódott.

Közgyűlésünk Benke József lelképásztort megválasztott egyházmegyei tanácsbírónak, Molnár Béla tanítót pedig megválasztott tanító képviselőnek nyilvánítja. Mindketten letették az esküt. Velük együtt esküdött fel világi tanácsbírói tisztére Kun András gazd. főtanácsos, aki különféle akadályok miatt csak most jelenhetett meg a közgyűlésen. Isten áldása legyen szolgálatukon. (N. B.)

6. Az egyházmegyénkben történt lelkészváltások során dr. Nemes Andor hevesi lelképásztor cserélt Joó Imre iváncsai lelképásztorral; Derencsényi István szirmai pedig Mauritz Gyula bükkaranyosi lelképásztorral. Novotny Gyula július 1-től rendes lelkészi

jelleggel püspöki missziói lelkész lett. Hubay Lajos egri és Kolombán György diósgyőr-perecsi vallásoktató s. lelkész díjlevelet kapott és a presb. megválasztotta vallásoktató lelkésszé.

Nevezett testvéreinket közgyűlésünk beerősítette.

Esperesünk szívből köszöntötte az új szolgákat és munkálkodásukra Isten áldását kértük. (N. B.)

7. Egyházmegyénkben újonnan választott tanítók: Átány: Vajda Erzsébet; Miskolc: Ungvári Gyula; Alsózsolca: Azary Zoltán; Kisgyőr: Bónis Imre (cserével); Bükkaranyos: Csorba János (cserével); Bükkzsérc: Balázs Ernő; Tiszatarján: Ligárt István; Tiszapalkonya: Lippai Elek; Poroszló: Czövek Lajos.

Akik még az E. T. szerinti esküt nem tették le, közgyűlésünk előtt esküt tettek a következők: Vajda Erzsébet, Azary Zoltán, Balázs Ernő, Czövek Lajos, Ligárt István, Lippay Elek.

Közgyűlésünk az új tanítókat Ungvári Gyula kivételével, mert nem volt jelen, mind beerősítette.

Esperesünk a közgyűlés nevében szeretettel köszöntvén a szolgálatba lépőket: Isten kegyelmébe ajánlottuk őket. (N. B.)

8. Esperesünk jelenti:

Segédlelkészeink jelenlegi beosztása a következő:

Átány: Kóris Lajos. Böcs: Kiss Péter. Cserépfalu: Csiszár Attila. Diósgyőr: Benyhe Imre, Kiss Barna. Eger: Bertha Barna. Hejőcsaba: Kolláth Károly. Nyékládháza: Nagy András. Mezőcsát: Botos Péter. Mezőkeresztes: Nagy Lóránd. Mezőkövesd: Szombathy László. Miskolc: Kovács Zoltán, Hegedűs Imre, Szilágyi István, Kalády Miklós, Kádas Miklós és Ráduly Sándor. Noszvaj: Andrassy Ferenc. Poroszló: Kádár Zoltán. Tiszánána: Bartus András.

Veres Imre s. lelkészt a felsőborsodi egyházmegyébe Damakra, Iglay Ferencet Sajóecsegre, Tóth Gusztávot a gömöri egyházmegyébe Sajókeszibe, Szendrey Istvánt a felsőzempléni Kisbáriba választották meg lelképásztornak. Áldáskivánataink kísérik új szolgálati helyükön.

Most bekebelezésüket kérik: Kalády Miklós, aki Felsőborsodból hozott esperesi elbocsátót, Kádas Miklós, Szabó Imre, Istók Miklós, Csorba Géza és Gaál Ferenc. A négy utóbbit a létszám feltéti s. lelkészek közé bebebezzük.

Tudomásul szolgál. Akik bekebelezésüket kérték, bekebeleztük. (N. B.)

9. Amerikai magyar református testvéreinkhez, a következő üdvözlő iratot küldtük 50 éves jubileumuk alkalmából:

„Nagytisztelű Takaró Géza esperes urnak, mint az amerikai evangéliumi református egyházkerület alelnökének, 344 E. 69 th. St. New-York N. Y.

A magyarországi református egyház tiszáninneri egyházkerületének, Jézus Krisztustól fundált és védelmeszt Alsóborsodi Református egyházmegyéje, 80.000 magyar református lélek képviseletében, 1940. évi október hó 22-én, Miskolcon rendes közgyűlést tartott.

Felmelegedett szívvél röpiült át lelkünk és gondolatunk a magyar mezőkön, hegyeken, a háboruban álló népek országain, meg a zugó tengeren, Amerikába. Az evangélium vezetése mellett képzéletünk bejárta az ottani Evangéliumi Magyar Református Egyházkerület minden egyházközségét. Láttuk a templomokat; együtt imádkoztunk és énekeltünk a zengő szívű gyülekezetekkel. Közösségben velük, hallgattuk az Igét Károlyi Gáspár édes magyar nyelvén. Járuultunk a Szentasztalhoz. Testvérek között éreztük magunkat.

Tudjuk és bizonytságot teszünk arról, hogy az eltelt 50 esztendő alatt, amióta fennáll az amerikai magyar református egyház, Isten keze tartotta meg a magasból, védelmeszte és gondozta. A tanítók, az igehirdetők, a kurátorok, a hívek: az Ur gyermekei voltak, akiket a Szentlélek elevenített áldott szolgálatokra.

Forró testvéri szeretettel köszöntjük az amerikai magyar református egyház minden tagját. Kezeinket feléjük nyujtjuk igaz, erős és hűséges kézfogásra.

Várjuk haza az ezreket és tizezreket.

Addig is, mig ez óhajtott találkozás nagy napja felvirrad: hallgassa meg az Isten minden imádságotokat. Fiaitok legyenek mint a plánták, nagyokká nőve ifju korukban, leányaitok, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok. Legyenek telve tárházaitok. (144. zsolt).

És az Atya, Fiu, Szentlélek Isten legyen mindnyájan Tiveletek.“

(N. B.)

10. Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök felolvasta alábbi jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Elnézést és szives türelmet kérek, hogy beszámolóm nem a magunk dolgainak ismertetésével kezdem. De úgy érzem, meg kell állanom bizonyos tények mellett, amelyek egyetemes vonatkozásban szinte existenciális értékűek s rá kell irányítanom mindazok érdeklődését e tényekre, akik — bár hivatalosak — de a helyzet igazán komoly és figyelmeztető voltára, legtöbbszire mégis csak egy-egy ilyen jelentésből döbbennek rá. Mondanivalóimat nem a kritika szenvedélyéből, hanem minden tiszteletadásom mellett az álmétködő és már-már kétségbeeső lélek sikolyával teszem: vigyázzunk, az idő elrohan felettünk! Belekiáltom nehezen induló világunkba: akik egykor és sokáig az élen haladtunk, minket fenyeget a lemaradás veszélye! Meglátásaim 3 kérdéshez fűzőm. Ezek:

- I. Az egységes egyházi népiskolai felügyelet.
- II. A református népiskolai tanterv és utasítás.
- III. A nyolcosztályu népiskolai oktatás kérdése.

I.

Az egységes egyházi népiskolai felügyelet szabályozásának tervezete, amely Ormos Lajos munkájában 1939-ben megjelent, még

mindig csak tervezel. Bevezetésére pedig olyan szükség lenne, mint a harapás kenyérre. Nem állok a kivíteli módozatok felett vitázók sem egyik vagy másik táborához, de teljes meggyőződéssel vallom annak szükségszerűségét. Iskola felügyeletünk ma ugyanis inkább ellenőrző, mint irányító. Ez utóbbira nincs is alkalom, hiszen a látogatást pár napra követeli az évváró vizsga. Míg igazi célunk a felügyelet és irányítás együtteséből tudjuk csak elérni. Az iskolai felügyelet ugyanis pedagógiai természetű. Nemcsak azt keresi és igyekszik megállapítani, hogy az iskolák, illetve az egyes tanítók megoldották-e a hivatalosan eléjük szabott feladatokat, hanem arra is törekszik, hogy minden tanítót speciális helyi akadályainak leküzdésében támogasson. A felügyelet tehát csak akkor tervszerű, ha állandóan szemmel tartja a népiskola célkitűzéseit. Ugy véljük, hogy a látogatóktól, mint a tapasztalatszerzés nagy területét bejárt egyénektől új és új meglátásokat, pedagógiai szempontokat, elveket várnak és vinni is kell ezeket a gondolatokat a tanítóknak, sőt segítségére kell lenni egyéneknek és tantestületeknek a felmerült pedagógiai kérdések megoldásában. Elavult már az a rendszer, amely csak az egyes osztályokban végzett tanítást akarja számonkérni, míg magát az iskola belső életét pedig figyelmen kívül hagyja. A helyes felügyelet célja, hogy megismerje magát a tanítót, nemcsak mint munkást, hanem, mint egyéniséget is és ennek az egyéniségnek a növendékeivel, a tantestület tagjaival, a lelkipásztorával és hívekkel való viszonyát is. Hogy azután a tanítás és nevelés ügye egy-egy helyen milyen állapotban van és hogy az egyháziasság fokozása érdekében mit lehet, vagy mit kell tenni, csakis ezen az uton lehet leglisztámban megállapítani. Az ilyen látogatásokról készített jelentésekből lehet aztán igazán hű képet összeállítani egy-egy egyházmegye nevelésügyi helyzetéről. Ha ilyen szempontok alapján bíráljuk el jelenlegi rendszerünk, be kell látnunk, hogy az többnyire csak a hangulat műve. Ezért van ellene ujabban több-több kifogás.

II.

Tudatában élünk annak, hogy a római katolikus egyház iskolái számára már két tantervet és utasítást adott ki s tanítói e tantervi utasítás alapján nemcsak a hittant, de főként a földrajzot és gazdasági ismereteket is világnézeti szempontból és egységes irányítás mellett tanítják, éppen ezért kétszeres a fájdalomunk, hogy bár az egyetemes konvent 279—1931. sz. határozatában a református tanterv és utasítás kiadásának szükségességét elismerte, most pedig a 240—1940. sz. határozatával kimondja, hogy miután: „A most érvényben lévő népiskolai konventi végrehajtási utasítás alkalmatlan voltát meggyőzően még senki sem igazolta,” nem tartja időszerűnek a református tanterv és utasítás kiadását, jöllehet a tiszántúli egyházkerület 400—1939. sz. alatt azért szorgalmazta ennek kiadását, mert az állami tanterv és utasítás nem református szelleme, nem teszi alkalmassá, hogy iskoláink református szellemű nevelését olyan mértékben szolgálja, mint amilyen mértékben az kívánatos.

III.

Mi, magyar reformátusok mindenkor a haladás és nemzeti művelődés fáklyahordozói voltunk. Éppen ezért, csak örömmel fogadhatjuk azt a törvényt, amely népünk közműveltségének fejlődését óhajtja biztosítani kulturális, gazdasági és szociális vonatkozásban. Reméljük, hogy a nyolcosztályú népiskolai oktatás bevezetése új korszakot fog nyitni népnevelésünk történetében. Örömről nem beszélhetünk, mert a szóvá kell tenni aggodalmainkat is. Az az érzésünk, hogy falusi népünk, ahol pedig legtöbb a tulzsufolt iskola, belátható időn belül — nem tudja nyolcosztályúvá fejleszteni iskoláját. Népiskoláink nagyrésze a hatosztályos népiskolák számára megkívánt felszerelésekkel sincs ellátva. Ezek az iskolák a nyolcosztályú népiskola felszereléseit még kevésbé tudják a maguk erejéből biztosítani. Ismerve iskolafenntartó egyházközsegeink súlyos helyzetét, tudva azt, hogy már a hatosztályos népiskola terhe alatt is roskadoznak, hangsúlyozni kívánjuk, hogy az átszervezés megnyugtatóan csakis az iskoláztatási terhek egyenletes és arányos elosztása útján vihető keresztül. Ezért hirdeljük határozottan: itt az ideje az 5 százalékos kulturadó bevezetésének és az adócsökkentési segély 100 százalékos folyósításának. Mert nem tudjuk elhinni, hogy a nemzet egyeteme sokáig nézze tétlenül, hogy a tudomány fáklyahordozó népe hogyan merül ki; nem nézheti, hogy ez a mi drága népünk missziója végzésében hogyan roskad össze és akkor talán a fáklya is vele együtt kialudjon.

Nagyliszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ezek elmondása után egyházmegyénk 1939—1940-ik évi tanügyi helyzetéről kívánok számot adni. Meg lehet állapítani, hogy az elmúlt két évtizedben nem volt ilyen bizonytalan és zaklatott a tanítás menete, mint az elmúlt iskolai évben. Üres tantermek, összevont osztályok, katonai szolgálatra behívott tanítók több hónapon keresztül érezték nemzeti létünk vajudó kérdéseit. Isten ajándékot tartogatott magyar gyermeké számára s mi e jótéteményért engedelmes lélekkel és bizó szívvel hoztuk meg a magunk áldozatát. Folyt a munka lelkesen, a másokért is vállalt munka boldog tudatával, a szebb és jobb jövőért. S most, hogy Isten akaratából kitolódott a trianoni határ, szent a hitem, hogy tanítóságunk úgy állítja majd meg gyermekeseregét az új határ előtt, hogy bizonyosságot nyerjenek az isteni igazság győzelme felől és ugyanakkor hittel és reménységgel várják Istenünk döntő és teljesen felszabadító szavát. Dicséret és dicsőség szálljon háromszor szent nevére, aki az elmúlt évben is alkalmat adott a sáfárságra, az örömtüzek gyújtására és a magyar reménység újabb jeleinek felismerésére. A mindenható Isten lelke hassa át és tegye boldog foglyává tanítóságunk öntudatát: „Isten munkatársai vagyunk.“ Ebből az ujjászületésből önként formálódik a református tanító-típus és önmagától íródik a református tanítóélet programja is.

Egyházmegyénkben van 47 anya-, 2 társ-, 2 leány- és 2 fiókegyház. Ezek közül iskolát tart fenn 51; tanköteleseket részben befogadó iskolát 3. (Miskolc, Diósgyőr és Hejőcsaba.) Az iskolák mindenütt 6 osztályúak, kivéve Miskolcot, ahol a leányiskolák 4 osztályúak.

Van 80 iskolaépület, 123 tanteremmel, melyek közül megfelelő 110 (102); meg nem felelő 13 (19). Új iskola Hejőszalontán és Hejőcsabán épült. Istenünk kegyelmét kérem Takács Mihály lelkipásztor testvérünkre, aki bár túl az emberélet utjának felén, fiatalos lelkesedéssel és bizó hittel munkálkodott áldott terve megvalósulásán. Dicsekedésünkre említem meg a hejőcsabai iskola megnyitását is. Bihari tanügyi főtanácsos és Dobos László kir. tanfelügyelő, tanügyi tanácsos hivatalos megállapításait igyekszem közkincsünkké tenni. Olyan iskolánk épült ezen a drága helyen, mely a modern pedagógia minden kívánalmát kielégíti. Az épülő iskolák számára példaképpen fogják mindig emlegetni. Áldja meg az Isten Szabó Dániel testvérünket, a lélek emberét, hogy munkájának gyümölcsét láthassa meg, ebben az iskolában felnövő generáció Istennek tetsző, áldozatos és hitvalló életében. De meg kell említenem Tokaji Nagy Kálmán hűséges szolgálatát, aki az új iskolát a maga által készített szemléltető képek sokaságával díszítette fel.

A mindennapi iskolák közül 1 tanerős 13; 2 tanerős 23; 3 tanerős 6; 4 tanerős 2; 5 tanerős 6; 6-nál több tanerős 3. Az iskolák — a miskolci kivételével — osztottak és vegyesek. 60-on alul volt a gyerekek száma 79; 60—80-ig 36; 80—100-ig 6.

Férfi tanerő működött 89, tanítónő 34. Rendes 105, helyettes 12 és kísérítő 6. Református mindennapi tankötelesek száma 8399 volt, 82 vel több, mint tavaly. Saját iskoláinkba járt 6329 (6437), más felekezetibe 70 (13); állami és községi iskolába 2090 (1867.) Felmentett 7 (5); iskolakerülő 22 (22); másvallású járt a mi iskoláinkba 324 (363.)

Nem református iskolába járó növendékek vallásoktatására 15.841 P fordítottak.

Tankötelesek mulasztása egy szinten áll a tavalyival. Mulasztott félnapok száma 87.714. Ebből igazolt 76.177; igazolatlan 11.537.

Az ismétlősök száma 22 általános, 26 gazdasági ismétlőbe 2769 (2013.) A mulasztások száma 8366. Igazolt 4472, igazolatlan 3894.

A 12 éves korban konfirmáltak száma 496 (860); 12—14 éveseké 635 (309.)

A református népoktatásra az egyházak készpénzben 135.824 P 95 fillért fordítottak. Államsegély 178.125 P 72 fill., községi segély 7074 P 40 fillér volt. Ide számítandó még az egyházaktól járó föld- és terményjárandóság, amelyek értékét kimutatni nem tudom.

Tanítói nyugdíjhátralék bőségesen van. Számszerű összegét azonban nem ismerem. Tanítói fizetés elmaradásáról jelentést nem kaptam.

Iskolánk vezetésével úgy vallásos, mint erkölcsi és hazafias szempontból is általában meglehetünk elégedve. Általában csak az elismerés hangján nyilatkozhatom. Gyenge iskola 2 helyen akad. A baj oka itt is inkább az elmúlt idők ideges hangulatában keresendő.

Iskoláink minősítése az egyetemes Konvent 97/1939. sz. határozata értelmében nyilvánosságra nem kerül. Kérem tehát a Nt. egyházmegyei közgyűlést ennek szíves meghallgatására. A felsorolásból megtudjuk, hogy egyházmegyénkben 62 (54) kiváló; 31 (37) jeles; 17 (21) jó és 8 (4) elégséges osztályzatú iskolánk van. Osztályzatlan

maradt 5 iskola, amelynek tanítói részint betegség miatt kevés ideig tanítottak, részint katonai szolgálatot teljesítettek, de amely iskolákban végzett munkáról a látogatóság meggyőződött.

Vasárnapi iskola — kevés kivétellel — mindenütt van általános viszonyok és keretek között. Iskolával kapcsolatos fiú és leányegyesületek vannak, ám ezek működéséről részletes információm nincs.

Tanítói helyi módszeres értekezleteket néhány kivétellel már mindenütt megtartották. A hiány még mindig az, hogy ezekről az értekezletekről nincs mindenütt jegyzőkönyv felvéve, ami pedig a végzett munka hí tükre lenne. Megisméllendő a panasz a szép éneklés és áhítatos imádkozás hiánya miatt.

Iskoláink — igen kevés kivétellel — szegényes felszerelésűek. Ennek okát nem annyira a sokat elővett szegénységű okban — ebben is — de inkább már a fegyelem lazulásában keresem és találok. A pragmatika 33—35 §§ betartása — hiszem — pár éven belül mindenütt megszüntetné ezt a hiányt.

Az orvoslás sürgős és szükséges voltára való tekintettel — nem szívesen — de meg kell említenem Mezőcsát, Szirma és Tiszapalkonya iskoláinak egyenesen példanélküli, kirívó és tarthatatlan állapotát. Mezőcsáton személyesen tapasztaltam a gazdátlanságot. Nem találtam senkit, aki a felelősséget vállalta volna. Már a f. évi április 18-i községi orvosi bejegyzés azt mondja: hogy a padló olajozatlan, piszkos, a falak pókhálósak. A látogatáskor ez a tény még szembe-tünőbb volt. Az udvaron szemétdombot találtunk. Az egyik portán, ahol pedig 4 tanítói család lakik és 2 tanterem van: nem volt használható a kut. Többéves iskolalátogatásom alatt még nem találtam ilyen mostohagyermekként kezelt iskolát. Magyar szokás, hogy látogató várásakor nagy takarítást végzünk. Nem tudom elhinni, hogy Mezőcsát nemcsak a látogatás alkalmával megszokott, de a hivatalosan is előírt iskolai karbantartási munkálatokat évközben is el nem bírta volna anyagilag. Dicséretére említem meg a tantestület egyes tagjainak, hogy évközben kimeszelték az iskolát családtagjaik segítségével. Ezt a tényt maga az iskolaszéki elnök is megerősítette. Szirmáról ezt jelentették: előszoba, tanterem sáros, poros, piszkos. A falak maszatosak, tintásak. Az ablakon ujjnyi vastag a pókháló. A szekrényből, mint valami gázkamrából ömlött a doh és penész szag. W. C. leírhatatlan piszkos, udvar szemetes. Itt már iskolaszék és tanító egyformán felelős. Ezt a tényt nem lehet a szegénységgel palástolni.

E nagyon is fájó és bántó tünetek mellett lássunk meglepéssel és örömmel eltöltő jelenségeket is. A tanítást elmélyítő, az ismeretet erősítő szemléltető képek gyarapodásában örvendetes emelkedés mutatkozik. Molnár Gézáról magam tehetek bizonyosságot, hogy istenadta képességeit igyekszik minden téren munkába állítani, úgy annyira, hogy példaképen állíthatom oda a tanulni és dolgozni vágyó tanítóság elé. Meg kell dicsérenem Mihalik Istvánt, Kuk Károlyt, Gál Juliánát, Tóth Ferencet, Ungvári Gyulát, Tokaji Nagy Kálmánt és Örvendi Istvánt e téren kifejtett szép és eredményes munkájukért. Illesse teljes elismer-

résünk Tóth Erzsébetet, aki saját költségén szerezte be az osztályába szükséges szemléltető képeket.

Iskolai és tanítói könyvtár állapotáról, leltárszerinti átvizsgálásáról igen szegényes jelentés áll rendelkezésemre.

A beiratási díjak — bár jobb százalékban, mint tavaly — még mindig nem fordíthatnak teljes mértékben a törvényesen megjelölt célra.

Szülői értekezletek elvétele tartattak. Elég ritka helyen történt meg a gyermekek rendszeres otthoni meglátogatása is.

A beiratási díjakról a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztett kimutatásokkal azonos kimutatásokat igen gyéren küldik be az illetékes egyházi hatósághoz. Rendelet, amelyet fegyelmi felelősség mellett is mellőzni lehet.

Örömmel jelentem, hogy Molnár Gyula bükkzsérci lelkipásztor páratlan agilitásával a 3-ik tanterem és tanítói lakás építésére 8000 P államsegélyt eszközölt ki az elmúlt tavaszon.

Köszönetem fejezem ki Zarándi Bertalannak, az iskolalátogatásban akadályozott Erdős Károlyt szíves volt helyettesíteni.

Lelki örömmel jelentem, hogy Nádházy Bertalan diósgyőri iskolaszéki elnök bevezette és rendszeresítette a tantestületi biblia-órákat. Szükséges és a legáldottabb erőnyerési alkalmat adta meg ezáltal azok számára, akiket az Ur az Ő ügye munkásaiul elhívott. Legyen e kezdeményezés minden iskolaszéki elnök számára ösztönző és követésre indító kedves példa.

Andornakon az idős és fáradt tanító nagy szeretettel és igyekezettel foglalkozik a gyermekekkel. Egercsehiben a vallásoktatás terén mintha némi esés állott volna elő. Okát a tanítóhelyzetében beállott változásban találok, amelyről remélem, hogy csak átmeneti lesz.

Molnár Béla miskolci tanítót az egyházmegye bizalma tanítóképviseelővé választotta. E helyről is szeretettel köszöntjük új tisztességében és életére a kegyelmes Isten áldását kívánjuk.

Miskolcon van egyedül filmoktatás.

Végül még a tanítói változásokról kell megemlékezni. Tiszatarjából Szabó István 10 évi működés után Abádszalókra ment, helyére Ligárt István választatott meg. Bükkzsércen Balázs Ernő, Alsószolcán Skultéti Ede helyére Azary Zoltán és Átányon Vajda Erzsébet választatott meg. Nyugalomba vonultak Vattán Horváth Lajos, Bükkzsércen Czégény Péter és Poroszlón Arany Géza. Isten áldását kívánjuk az új helyen működőknek; pihenést a megfáradtakkal és szeretettel köszöntjük a munkába állókat.

Amikor tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérem, ennek alapján az alábbi javaslatokat bátorkodom előterjeszteni és elfogadásra ajánlani:

1. Méltóztassék az iskolaszékeket utasítani a tanügyi határozatok fegyelmi felelősség melletti betartására.

2. Utasíttassék Emőd és Kistokaj, hogy iskolaépületeik épi-

tésére tegyék meg a szükséges lépéseket az egyházmegye támogatásával.

3. Méltóztassék utasítani Tóth Béla és Soós Ferenc tanítókat kötelességeik lelkiismeretes betöltésére és mulasztásaik súlyos következményeire.

4. Nyilvánítsa elismerését a nt. egyházmegyei közgyűlés Mihalik István és Molnár Géza ároktői, Kuik Károly tiszavalkói; Gál Juliánna tiszavalkói; Tóth Ferenc mályi-i; Ungvári Gyula miskolci; Tokaji Nagy Kálmán hejőcsabai; Örvendi István tiszadorogmai tanítóknak, valamint Tóth Erzsébet mezőcsáti tanítónőnek a szemléltetőképek készítésében, illetőleg beszerzésében felmutatott nagy szorgalmukért.

5. Utasíttassék Mezőcsát, Szirma és Palkonya iskolaszéke iskoláinak rendbentartására.

Magamat és jelentésemet a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlva, maradtam

Tiszatarján, 1940. évi október hó 16-án.

Mély tisztelettel alázatos szolgálja:

Molnár Béla

egyházmegyei tanügyi biz. elnök.

Közgyűlésünk megköszöni és elismeréssel veszi tudomásul a jelentést. (N. J.)

11. Fenti jelentéssel kapcsolatban olvastuk a tanügyi bizottság jegyzőkönyvét.

„Jegyzőkönyv. Készült Miskolcon, 1940 október hó 21-én az Alsóborsodi Ref. Egyházmegye Tanügyi Bizottságának ülésén.

Jelen vannak: Molnár Béla ref. lelkipásztor, tanügyi bizottsági elnök elnöklete alatt: Benke József, Szilva Sándor, Arday Janka László, Nagy József, Körössy József és Derencsényi István iskola-látogató lelkipásztorok; Mízser Lajos, Zarándy Bertalan, Nagy Dezső, Jakab Imre, Várady Sándor, Lovász Pál és Várhegyi Lajos iskola-látogató tanítók, valamint Barsy Lajos, Barna Aladár, Szabó András igazgató-tanítók, mint biz. tagok.

1. Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök Pál apostol Korinthusi I. levél 3. rész 9—16. terjedő verseit olvasta fel, mely után buzgó imában emelte bizottság lelkét az Urhoz, mely után szeretettel köszöntve a megjelenteket, az ülést megnyitotta.

2. Elnök, bizottság figyelme mellett, összefoglaló jelentést tett egyházmegyénk népoktatásügyéről. Jelentésében részletesen beszámolt a körlátogatók tapasztalatairól. Örömmel állapította meg, hogy iskoláink szellemi szintje a múlt évvel szemben is örömdetes emelkedést mutat.

Kiemelte jelentésében, hogy elodázhatatlanul szükséges az egységes egyházi iskolai szakfelügyelet megszervezése, mely kiküszöbölné a jelenlegi iskolai felügyelet hiányosságait.

Ugyancsak rámutatott a ref. népiskolai Tanterv és Utasítás kiadásának szükségességére. Felelősségérzettel tárta fel a megvaló-

sulás előtt álló nyolcosztályu népiskola megszervezésével kapcsolatos nehézségeket, melyek gonddal, terhekkel küzdő egyházainkat fogják nagy mértékben próbára tenni, ha az államhatalom megfelelő támogatást nem nyújt. Pedig a kérdés megoldása ref. hiveink életében is életkérdés.

Jelentésével kapcsolatban a következő határozati javaslatokat terjeszti a bizottság elé, a Nt. egyházmegyei közgyűlés elé leendő terjesztés végett:

a) Utasítsa a nt. egyházmegye az iskolaszékeket a tanügyi határozatok fegyelmi felelősség melletti betartására.

b) Utasíttassék Emőd, Kistokaj iskolaszéke, hogy iskolaépületeik építésére tegyék meg a szükséges lépéseket az egyházmegye támogatásával.

c) Utasítsa nt. egyházmegye Tóth Béla bükkaranyosi és Soós Ferenc harsányi tanítókat kötelességeik lelkiismeretes betöltésére és mulasztásaik súlyos következményeire.

d) Nyilvánítsa nt. egyhm. közgyűlés elismerését Mihalik István és Molnár Géza ároktői, Kuik Károly tiszaozlári, Gaál Juliánna tiszavalki, Tóth Ferenc mályi-i, Ungvári Gyula miskolci, Tokaji Nagy Kálmán hejőcsabai, Örvendi István tiszadorogmai tanítóknak, valamint Tóth Erzsébet mezőcsáti tanítónőnek a szemléltető képek készítésében, illetőleg beszerzésében felmutatott nagy szorgalmukért.

e) Utasítsa nt. egyhm.-i közgyűlés Mezőcsát, Tiszapalkonya és Szirma iskolaszékeit iskoláinak legelemibb rendbentartására.

f) Erdős Károly iskolalátogatói tisztségéről való lemondását köszönetének kifejezése mellett tudomásul véve, kéri a nt. egyhm.-i közgyűlést, hogy a megüresedett helyre válassza meg Zarándy Bertalan borsodgeszti tanítót.

g) Az elmúlt esztendőben igen sok zavart okozott az iskolalátogatások során az a körülmény, hogy egybeesett az egyházlátogatásokkal. Emiatt sok helyen csaknem a vizsgák napjáig tolódtott ki az iskolalátogatás s így az adott utasítások végrehajtására lehetőség nem volt. Ezzel kapcsolatban tisztelettel kéri a nt. egyhm.-i közgyűlést, hogy szíveskedjék hozzájárulni ahhoz, hogy április hónapban az iskolalátogatás megtörténhessék.

h) Hűséges munkálkodása elismeréseként terjessze fel a nt. egyhm.-i közgyűlés a főtiszt. Püspök Urhoz igazgatói címmel való kitüntetés céljából Örvendi István tiszadorogmai tanítót.

i) A 210—1940. sz. konventi határozatnak megfelelően bizottságunk a nem református elemi iskolákban folyó vallásoktatás felügyeletének és irányításának előadójául megválasztásra ajánlja Nagy József poroszlói lelkész. Tisztelettel kéri bejelentésének határozati erőre való emelését.

Bizottság az előterjesztett javaslatokat egyhanguan elfogadja és azoknak határozati erőre való emelését tisztelettel kéri a nt. egyházmegyei közgyűléstől.

Kmf.

Várhegyi Lajos sk.
tb. jegyző.

Molnár Béla sk.
tb. elnök.

Közgyűlésünk köszönetet mond a tanügyi bizottság jegyzőkönyvéért. A tanügyi bizottság következő határozati javaslatait emeli határozati erőre:

1. Az iskolaszékek a tanügyi határozatokat tartásukban pontosan.

2. Emőd és Kistokaj iskolaépületeik építésére tegyék meg a szükséges lépéseket az egyházmegye támogatásával.

3. Tóth Béla bükkaranyosi és Soós Ferenc harsányi tanítókat felhívja a közgyűlés hivatásuk lelkiismeretes betöltésére és komolyan figyelmezteti mulasztásaik súlyos következményére.

4. Mihalik István és Molnár Géza ároktői, Kuik Károly tiszaozlári, Gaál Juliánna tiszavalki, Tóth Ferenc mályi, Ungváry Gyula miskolci, Tokaji Nagy Kálmán hejőcsabai, Örvendy István tiszadorogmai és Tóth Erzsébet mezőcsáti tanítóknak, illetőleg tanítónőknek az iskolai szemléltetőképek készítésében, illetőleg beszerzésében mutatott nagy szorgalmukért, elismerését nyilvánítja.

5. Felhívja Mezőcsát, Tiszapalkonya és Szirma iskolaszékeit, hogy iskoláinak rendbentartásáról gondoskodják.

6. Erdős Károly iskolalátogatói tisztségéről való lemondását, eddigi szolgálatát megköszönve, tudomásul veszi és helyére Zarándy Bertalan borsodgeszti tanítót megválasztja.

7. Az iskolalátogatás idejéül április hónapot tűzi ki.

8. Örvendy István tiszadorogmai tanítót, igazgatói címmel való kiténtetésre terjeszti fel Püspök Urhoz.

9. A nem református elemi iskolákban folyó valóságoktatás felügyeletének és irányításának előadójául — Nagy József poroszlói lelkész lemondása után — Sándor Ernő miskolci vallásoktató-lelkészt megválasztja. (M. B.)

12. Benke József belmissziói előadó felolvassa alábbi jelentését:

Nehéz próbáltatás ideje volt az elmúlt év a lelki munkák szempontjából is. Mind külsőképen, mind lelkileg nagyon kedvezőtlenek voltak a körülmények a belmissziói munkák végzéséhez. A rendkívül kemény tél nemcsak a templomtól tartotta vissza a híveket, hanem a különböző összejövetelek látogatói is megfogyatkoztak s az egyleti élet is szűk keretek közé szorult. De még inkább a bizonytalan világpolitikai helyzet, állandó háborus izgalmak, növekvő életgondok állandó feszültségben tartották s ingerültté tették a lelkeket, ami nemcsak a misszió tárgyaira, de munkásaira is kihatással volt.

Az idők jeleiből azonban nemcsak ezeket a gátlásokat kell meglátnunk, amiket esetleg védelmünkre hozhatunk és hozunk is fel, hanem azt is, hogy a tradíción nyugvó vallásosság nem állja ki

a próbákat s ahol a belmisszió csak keretet jelent, ott ezeket a legszebben megépített kereteket is szétmálasztja az u. n. korszellem. Megállapíthatjuk, hogy a hivatalos b.m. a multban több keretet alkotott, mint élőhitet termelt s bár legtöbb esetben lélek nélkülivé váltak a keretek, mégsem voltak ezek értéktelenek, márcsak azért sem, mert nyilvánvalóvá tették, hogy az evangyéliumi élet egyetlen keretet kíván, az anyaszentegyház keretét, amelyet a Szentlélek alkot, hitvalló, önkéntes egyháztagekból, mint élő lelkikövekből.

S nem érthetünk egyet azokkal sem, akik értéktelennek és mellőzendőnek tartják a kötelező jelentéstételt. Mert bár „a papir sok mindent elbir,” s nem is a számadatok mérik a lelki munkák értékét, mégiscsak felelősségre és kötelességteljesítésre serkentik a munkásokat s az aprólékosnak látszó kérdések egy kicsit kérdőre is vonnak s egy kicsit meg is itélnek bennünket.

Általában megállapítható, hogy a jelentések mindinkább kezdenek őszinték és reálisak lenni. Már nem az a legfőbb igyekezetünk, hogy szépítsük a dolgokat, hanem inkább, hogy a magunk lelkiismeretén mérjük le a végzett munka értékét. Ezt pedig a kedvezőtlen körülmények folytán visszaesést mutató általános kép mellett is haladásnak, fejlődésnek mondhatjuk, éppenúgy, mint a sok jelentésben megnyilvánuló kedvetlenséget és keserűséget, mert ezek mind azt mutatják, hogy túlvagyunk már azon az időn, mikor igen megvoltagek elégedve híveink tradicionális vallásosságával, magát szóval és mellveréssel „jó református“-nak valló egyháztagságával. Jó az, ha kezd fájni a lelkünk egyházunk és egyháztagejaink miatt, mert ez a való helyzet felismerését mutatja s jele, hogy kezd ébredni a magyar ref. egyház lelkiismerete. Jó az, ha eljutunk oda, ahová mind többen eljutnak, hogy mindent megpróbáltam, nem megy, nincs eredménye munkámnak. Ez a tehetetlenség bevállása. Igen, nem megy, mert eddig én akartam, az én munkám volt, holott én csak eszköz lehetek annak kezében, akinek egyedül van hatalma a lelkek felett. Meg kell látnunk, hogy a misszió Úra az Úr Jézus Krisztus, akít azért küldött Isten, hogy ezt végezze és végeztesse néki átadott életeken keresztül. Ami nekem nem megy, Neki menni fog. Viszont tudni kell azt is, hogy az Úr megbízása alapján végzett munka mindig kockázattal jár. Nem kevesebb kockázattal, mint a vadak közötti misszió, legfeljebb azzal a különbséggel, hogy ott misszionáriusok teste ég el a missziómáglya tűzében, itt meg a lelkünk emésztődik meg. A kockázat azonban inkább abban áll, hogy az evangyélium nemcsak lelkeket vonz Krisztushoz, hanem lelkeket is taszít — tőlünk. Semmiképen sem a népszerűségnek az útja, mert Krisztusban nemcsak testvéreket találunk, de Krisztusért még több ellenséget szerzünk, úgy lehet egyházi statisztikánk is megromlik, esetleg kiváló egyháziásnak ismert emberek fordulnak el tőlünk s az egyháztól is, a kereszt botránkoztatása miatt. Mert a misszió minden esetben ébresztés, az ébredés pedig éppenúgy vezethet öntudatos hitre, mint öntudatos hitetlenségre. Mert a Krisztus jóillata egyiknek életillata életre, másiknak halálillata halálra. A konkoly a buzától akkor különbözethető meg, ha mindkettő szárba szökik. Ref. egyházunk, sőt az

egész keresztyénség halad felé a differenciálódás felé. Isten Szent Lelkének munkája ez. A misszió áldott eredménye.

Ezek előrebocsátása után nézzük az egyes munkaágakat részleteiben is. Számbavételünknel nem kerülhetjük el a számadatok figyelembevételét, bár szívesen mellőzném ezt, mivel úgy vagyunk vele, mint a korona-pengő átszámítás idején, az egyik helyen még koronában, a másik helyen már pengőben értékelték, a milliós számjegyeket adták össze pengők kis számjegyeivel, természetesen az eredmény nagyon illuzorikus volt.

I. A gyermekmissziónál pl. sok helyen gyermekistentiszteletnek könyvelték el a reggeli könyörgéses istentiszteleteket, mivel azon csak az iskolából felvezetett gyermekek vettek részt, vagy a reggeli munkát megnyitó iskolai bibliaolvasást és imádságot. Külön gyermekistentisztelet 13 gyülekezetben volt. Városi gyülekezetben van erre inkább szükség, ahol a gyermekek nem férnek be a felnőttistentiszteletre. Hadd szokjanak a gyermekek a gyülekezeti istentiszteletekhez. Értelműkhöz szabott íghirdetést pótolják a vasárnapi iskolai tanítások.

Vasárnapi iskola 45 gyülekezetben, tehát kevés kivétellel minden egyházközségben volt. Általában a tanítók végzik osztályaikkal, bár van hely, ahol 6 tanító van, de csak egy vezet vasárnapi iskolát, 1 csoportban 300 gyermekkel. Csoportos munka nagyon kevés helyen van, 45 egyházközségben, 76 csoport (Miskolc külön 32.) Lelkipásztoroknak nagyon kevés dolguk van a vasárnapi iskolával, legtöbbször a jelentés megírásánál egyéb semmi. Amennyiben hívő, Krisztusban üdvességet nyert tanító végzi, feltétlenül értékes szolgálat ez, az örökkévalóság szempontjából is. Ismételten hangoztatnunk kell azonban, hogy legjobb alkalom ez hívő öntudatos hitre jutott egyháztagok munkába állítására. Itt tűnik ki különösen a munkatársak hiánya, az eddigi bm. munka eredménytelensége. A vasárnapi iskolamunka kiegészítő része a gyermeklátogatás. Ilyen azonban csak 7 egyházközségben volt. 10 egyházközségben volt rendszeres adakozás 140.70 P értékben, külmisszióra, ORSz s helyi célokra. Ünnepegy, kirándulás mindenütt volt, ez azonban nincs összefüggésben a vasárnapi iskolai munkával.

A gyermekgondozásunk általában elhanyagolt, erő- és lélek nélküli. Megoldása: hitvalló egyháztagok nevelése és munkába állítása.

II. Ifjúsági munka. Külön serdülő munka volt 15 egyházközségben, ifjúsági bibliakör 18-ban, R. K. I. E. 33, ifjúsági otthon 10, cserkészcsapat 3. Nem állapítható meg azonban pontosan, hol volt bibliaköri munka és hol csak műkedvelő szinpadí ifjúsági egyesület. Mert az ifjúsági egyesületi összejöveteleken tartott bibliaolvasás, vagy rövid magyarázat még nem ifjúsági bibliakör. Ifjúsági és általában bibliakör alatt azt értjük, mikor kizárólag a biblia tanulmányozás célja az összejöveteleknek. Az ifjúsági munka általában visszaféjlődő. Nincs bál, nem kell KIE. Azért legtöbb egyesület csak névleges, legfeljebb egy-egy műkedvelő előadást rendez. A levették számára tartott előadást nem könyvelhetjük el ifjúsági munkának.

Ugyanez a helyzet a leánymunkáknál is. Nincs bál, nem kell az egyesület. Serdülő leánymunka 17 van, leány bibliakör 22, műkedvelő mindenütt. Az egyházi életben való foglalkoztatás alatt nem azt értjük, hogy szavalnak vagy énekelnek a vegyeskarban, hanem részvétel az egyház lelki, szociális, társadalmi munkáiban. Pl. vasárnap-i iskolavezetés, iratterjesztés, szegénylátogatás stb. Rengeteg szolgálati alkalom a hit növelése céljából is.

A konfirmáció változatlanul 4 gyülekezet kivételével 12 éves korban történik. Hiába rendelte el a Konvent a 14 éves korban való konfirmációt. Mint népünk, mint a lelkipásztoroknál erősen tartja magát az a semmiképpen sem ref. álláspont, hogy azért kell 12 éves korban, vagyis még iskolai pályája alatt megkonfirmálni a gyermekeket, mert azután szétszóródnak. S mi lesz akkor, ha egy-kettő konfirmálatlanul marad? Mi lesz? Az üdvössége semmiesetre sem lesz veszélyeztetve s mi lesz, ha minden gyermek megkonfirmál 12 éves korban? Öntudatos, jó egyháztag semmi esetre sem lesz. Értsük meg már, hogy nem „opus operátum“ a konfirmáció, éppen úgy, mint ahogy nem az a keresztség. Az egyháztagság elértéktelenedésének egyik oka a mindenképpen való megkonfirmálás, minden lelki előfeltétel nélkül. Félre ne értsük, nem arról van szó, hogy 14 éves korban konfirmáljunk, hanem arról, hogy akkor és azt konfirmáljuk, aki megérti az egyháztagság mibenlétét s magáévá tudja tenni öntudatosan szüleinek a keresztségkor vállalt kötelezettségét. Ez a kérdés is csak az önkéntes egyháztagság által oldható meg.

III. A felnőttek közti munka statisztikája a következő: Házasságra lépők számára előkészítés volt 19 helyen. Bibliaóra 22 gyülekezetben. Külön csoportok számára megbeszéléssel, presbitereknek 3, férfiaknak 5, C. E. szövetségi 5, külön nőknek 10. Házi ist. tiszt. volt a lelkész vezetése alatt 16 egyházközségben. Vallásos estélyt tartottak 43 helyen. Családlátogatás többé-kevésbé mindenütt, rendszeresen 37 helyen. Legintenzívebb Hejőszalontán, ahol a lelkipásztor minden családot s Ónodon, ahol 251 családot látogatott meg a lelkipásztor.

Egyik legfontosabb munkánk és lelkipásztori kötelességünk a rendszeres családlátogatás. Híveink nem jönnek hozzánk, nem jönnek az összejövelekre, menjünk el mi hozzájuk. Ez pásztori kötelesség. Nemcsak betegség, vagy rendkívüli családi esemény alkalmával, de rendszeresen. Ez volt az alapja Jézus és az apostolok missziói munkájának is. Kívánatos bibliakörök szervezése, komoly, mélyreható bibliaköri munka. Itt nevelődhetnek a lelkek öntudatos életkévé s szolgáló egyháztagokká. Nem fontos, hogy sokan legyenek. Két vagy három lélek együttléte már bibliakör s az a fontos, hogy az úr az ő ígérete szerint ott van köztük.

Az iratterjesztés alig több, mint egyházi lapok terjesztése, bibliák és énekeskönyvek árusítása. Közszólam már a betű hatalma s mi még mindig nem ismertük fel ennek erejét. Egyházi lap 3216 példányban jár, legtöbb Ref. Híradó 2421 példányban, mintegy 20

gyülekezetben. Ahol ezt bevezették, megkedvelték s állandósult. Úgy előfizetési rendszere, mint legevangeliumibb tartalmánál fogva legalkalmasabb gyülekezeti lap.

Meg kell itt említeni az állandóan napirenden tartott zoltárkérdést. Évek óta azt a biztatást kaptuk illetékes helyről, hogy a rendkívül magas árakon addig nem lehet segíteni, míg a szerződés le nem jár, s most megdöbbenve kell tudomásul vennünk, hogy a szerződést ugyanazzal a céggel, ugyanazon feltételek mellett megújította a Konvent.

VI. Egyesületi élet: hanyatló. Áll ez különösen az u. n. belmisszió egyesületekre, mint ifj. leány, Kálvinszövetség stb. Új munkaterületül mutatkozik itt az egyházi énekkarok misszionálása. 32 énekkar van e megyénkben. Leginkább férfikarok, bár jól tudjuk, hogy nem az evangélium tartja össze őket. Nem volna lehetetlen az énekkari összejöveteleket felhasználni az evangélium hirdetésére. C. E. szöv. 6 egyházközsgében van. Krisztusért és egyházért jelszó alatt végzi áldásos munkáját.

VII. Egyetemes mozgalmak és célok cím alatt nagyon kevés a jelenteni valónk. Mindössze Miskolcon volt egy e. megyei presbiter konferencia s egy ifj. konferencia. Résztvevők száma kb. 250 volt.

VIII. A szeretetmunkák mértéke az e célra fordított 17.689.58 P. (Miskolc 10.000 P.) jóval kevesebb, mint az elmúlt években. Ez azonban nem a lélek és egymásért való felelősségérzet hiánya miatt van, hanem annak felismeréséből, hogy az egyháznak elsősorban az evangélium hirdetése a feladata. Kenyérrel, különösen alamizsnakenyérrel senkit nem lehet Krisztushoz hozni. Sőt, — szegénygondozással foglalkozó s arra sokat áldozó gyülekezeteknek szomorú tapasztalataik vannak e téren. Rendszeres szegénygondozás és diakonia csak gyülekezeti elv alapján lehet. A segítőkészség lelkületét semmiképen sem szabad elsorvadni hagyni, de semmiképen sem tehetjük ezt munkánk központjává, mintahogy kezdetben szeretlünk volna.

Viszont több felelősségérzetre volna szükség egyetemes egyházunk karitatív intézményeivel szemben. Szinte bámulatos az a közöny, amivel egyházaink és lekipásztorok is viselkednek pl. az ORSz. munkájával szemben. Míg az alig párezer lelket számláló bapstisták árvaházat, aggmenházat tudnak fentartani saját erejükből, minden külső segítség nélkül, addig mi ezerszer annyian erre nem vagyunk képesek. Nem hazabeszélek, amikor megemlítem, hogy pl. az egyházmegyénkben levő hejópapi árvaházak alig néhány gyülekezettől kapnak segílyt. Mintha semmi közünk nem volna hozzá!

IX. Külmisszió iránt nagyon kevés az érdeklődés. Egy-egy vallásos estén vagy predikációban szoktunk erről a munkáról megemlékezni. Határozott érzésem, hogy a Magyar ref. külmissziói szövetség jelenlegi vezetői nem a hitnek és imádságnak az emberei. S biztos tudomásom van róla, hogy pl. jelenleg is, ha Göbel Tina misszionáriusnő nem járná a gyülekezeteket, — Molnár Mária misszionáriusunk koplalna és inséget látna.

Meg kell emlékeznünk még az evangélizáció szolgálatról. Ébredő

egyházunk új munkaága s eddig még nagyon áldott eszköznek bizonyult az alvó lelkek ébresztésére. Nem a hivatalos egyházunk kezdte, de nekünk különös dicsekedésünk, hogy legelőször a mi egyházmegyénk ütötte rá a hivatalos pecsétet, felismerván hatóságunk ennek a szolgálatnak áldásos voltát. Az elmúlt évben 8 egyházközségben tartott evangélizáció. Több munkás kellene, mert az igénylés megvan, de nincs, aki szolgáljon. Bár a hivatalos evangélizációnál éppen attól féltünk, hogy nagyon hivatalossá fog válni, ez azonban hála Istennek nem következett be s hisszük, hogy továbbra is az Úr nevében az Úr hivatalosai által fog végeztetni. Nem is volna kívánatos, hogy minden helyen legyen evangélizáció, mert ahol nincs, aki a munkát tovább viszi s a felébredt lelkeket pásztorolja, ott jobb, ha a lelkek egy kicsit még tovább alszanak, mert a felébredt nyáj legelőt keres s pásztor nélkül könnyen a szekták berkeibe tévedhet.

Rá kell mutatnunk még egy igen nagy hiányosságunkra, az imádság hiányára, mint missziói szolgálatunk legkevésbé használt eszközére. Ha tudjuk, hogy a misszió ura: Isten, ha tisztában vagyunk vele, hogy Ő végzi a lelkek világosságra jutását, akkor lehetetlen bele nem fogódzni az imádságba, hivatkozva az Ő ígretére, mit Urunk Jézus Krisztus által adott. Spurgeon mondta: Ha már nem tudtok beszélni Istenről az embereknek, mindig tudtok beszélni Istennek az emberekről. Ha imádkozó ember vagyok s határozott kéréseim vannak, akkor nem keseredhetem el, ha munkám nem sikerül, nem kedvetlenülíthatnak el az eredménytelenségek, hiszen lettem az ügyet az Úrnak kezébe. S akkor nem bizakodhatom el, ha vetésem aratásra növekedik, tudván, hogy a növekedést Isten adja. Kérjük azért az aratásnak Urát, küldjön munkásokat az Ő aratásába.

Mélyen tisztelt Missziói bizottság! Összefoglaló jelentésemben talán inkább az árnyékosabb oldalára mutattam rá missziói munkáinknak s a hiányokat emeltem ki. De aki előre néz, aki a fejlődés útját járja, és akarja másokkal is járattatni, az a múltból azt nézi, mit mulasztottam el, mit végezhetnék jobban. Amíg érezzük, hogy lehetne jobban is, addig a Lélek vezetése alatt vagyunk, addig a reménység útját járjuk. Amíg bele-bele fájdul szívünk a mának ridegségébe, sok sikertelenségébe, addig van élet bennünk. Csak fájjanak a szívek, mert amíg fájnak, addig nem válnak közönyössé és érzéketlenné.

Nekünk pedig van reménységünk, mert a megújulásnak, alvó egyházunk ébredésének sok áldott jelei vannak. Nemcsak a látható munkák s látható eredmények teszik nyilvánvalóvá ezeket a jeleket, de a gondolatok tisztulása, Isten kijelentett igazságainak mindinkább való felismerése. Igen nagy jelentőségűnek kell tartanunk legfelsőbb helyről, a Konventről elhangzott ama megállapítást, hogy egyházunk, ha élni akar, missziói egyházzá kell válnia. Most egy éve még sokak ellenmondásával találkozott az a megállapításom, hogy az igazi, evangéliumi értelemben vett egyház csak missziói egyház lehet, érve ezalatt azt, hogy tagjai akármilyen gyarlók, akármilyen erőtelenségek, misszionáltak, Krisztust elfogadott lelkek. Ettől az elvi állás-

ponttól, amely hivatalos hatóságunk részéről is szentesítést nyert, már csak egy lépés van afelé a már sokak által vallott álláspont felé, hogy a Krisztus egyháza csak önkéntes tagságon épülhet fel, mert csak így lehet missziói egyház, csak így töltheti be rendeltetését.

Én hiszem, hogy eljön az idő, amikor nem belmisszióról, erről a minden bibliai alapot nélkülöző mondvacsinált fogalomról fogunk beszélni, hanem misszióról, — mikor nem azt számláljuk, hogy hány lelket halásztunk az egyházunkon belül, hanem azt, hogy hány lelket a világból, tévelygő vallások zavaros tengeréből, hány Pápa-hívót, hány Mohamed-hívót, hány szárazon vergődő életet gyűjtöttünk be Krisztus nyájába.

Ez a misszió végső feladata és egyedüli célja.

Erre akarja nevelni egyházunkat Istennek Szent Lelke!

Tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérve, mély tisztelettel vagyok,

Hejőpapin, 1940 október hó 21-én,

alázatos szolgálója

Benke József

e. m. missziói előadó.

Ugyancsak bemutatja előadó a missziói bizottság javaslatait:

„Missziói bizottság a jelentést tudomásul véve, előadó előterjesztése alapján következő határozati javaslatokkal együtt terjeszti fel e. m. közgyűléshez.

1. Missziói bizottság magáévá teszi azt az elvi álláspontot, hogy az evangéliumi egyház missziói egyház, a missziói egyház pedig csak önkéntes egyháztagokon felépülő hitvalló egyház lehet.

2. Bizottság megdöbbenéssel veszi tudomásul a zsolnárszerződésnek a régi feltételek mellett való megújítását, minden eddigi kérésünk és a magas zsolnárák miatt való panaszunk ellenére, ismételten kifejezésre juttatja aggodalmát és tiltakozását a magas zsolnárák miatt.

3. Egyházmegyei közgyűlésünk után felterjesztést intéz az egyházkerületi közgyűléshez, hogy utasíttassanak a kebelbeli közép- és főiskolák, hogy mindennemű iskolai jótétemény odaitelésénél vegyék figyelembe a lelkipásztortól bekért véleményezést a kérelmező egyháziasságát illetőleg.

4. A szórványgondozással kapcsolatban Bizottság szükségesnek látja a tervszerű szórványgondozó munka kiépítését. Elismeréssel és megnyugvással veszi tudomásul a hevesi szórványokban munkálkodó Ivácson József és felesége evangéliumi munkáját. További munkára buzdítja, a hívek látogatására, összeírására nekik felhatalmazást, illetőleg megbízást ad s szolgálatuk kapcsán felmerülő készkiadásaik fedezését az egyházmegye pénztára terhére felajánlja.

5. Ajánlja a lelkészi körök minél gyakoribb összejövetelét s az evangélicizációnak folytatását önként jelentkező gyülekezetekben s önként vállalkozó evangélicizátorok által.

Egyházmegyei közgyűlés az előadó jelentését elismeréssel és köszönettel fogadva a missziói bizottság jelentését tudomásul veszi, javaslatait határozat] erőre emeli. (N. i.)

13. A diósgyőri egyházközség presbitériumának folyó évi október hó 3-án hozott határozatát tárgyalta közgyűlésünk. Ez a határozat dr. Dienes István indítványára kimondja, hogy állásfoglal a református egyházi közéletben tapasztalt ama visszásság ellen, hogy sem törvényes jogalappal, sem egyháztörténeti multtal nem bíró címek (mint pl. tb. esperes, püspökhelyettes, espereshelyettes stb., stb.) akár a világi sajtó útján, akár más módon a köztudatba kerüljenek; továbbá olyan tiszteletbeli választások ellen, amelyekre egyházi alkotmányunk felhatalmazást és lehetőséget nem ad (pl. egyházközségi tb. gondnok, egyházközségi tb. főgondnok, tb. presbiter stb.) Ez a visszásság ugyanis, a valódi és helyes címek összeharására vezethet és a magyar életben sokszor tapasztalt cím- és rangkórság terjedésére adhat tápot. Helyes egyházi címek összekuszálására, egyházi tekintélyeink alábecsülésére és a címekkel bőségesen bánó római katolikus egyházzal való versenyre vezet. Elkerülendő a református közélet egyszerűségének és ősi alkotmányunk megóvásának érdekében is.

Kéri a presbitérium, hogy az egyházmegyei közgyűlés hasonló állásfoglalás után, határozatát a felső egyházi hatóságaink, egyházkerületi közgyűlés, Egyetemes Konvent, Zsinat elé terjessze fel.

A tárgyhoz hozzászóltak: dr. Filep Gusztáv, mondván, hogy a címek lényegtelenek és ha valaki ilyenekben találja gyönyörűségét, miért ne engedtesse meg az illetőnek ez a kedvtelése.

Dr. Lipcsey Péter helyesli a diósgyőri határozatot, mert már alig lehet elígazodni a református közéletben is afelől, hogy melyik lelkészt milyen címmel illessük. Már jóformán mindenki a nagytiszteletű címzést kívánja. Szerinte — a legszebb cím — minden lelkész részére legyen a tiszteletes. Az esperes: nagytiszteletű. A püspök: főtiszteletű. Ez elegendő és helyes is lenne.

Közgyűlésünk a diósgyőri presbitérium fenti határozatával kapcsolatban, kívánatosnak tartja a református közélet puritánságának megóvására, hogy kizárólag az egyházalkotmányról és kormányzatról szóló I. t.-c.-ben, továbbá az 1939. évi II. t.-c.-ben meghatározott tisztségekkel járó és törvényes választás útján történt megbízás szerinti címek használtassanak. Ezt a határozatát a legfelső fórumok elé terjeszti. (Dr. R. Z.)

14. A tiszánineni egyházkerület elnöksége közgyűlésünk határozatát kéri a nagybányai szórványnak a tiszánineni egyházkerület egrí egyházától, a dunamelléki egyházkerület hatvani egyházához való csatolása ügyében. A csatolt iratok azt bizonyítják,

hogy a hatvani lelkipásztor 1931 óta igehirdetést és vallásoktatást végez Nagybatony szórványban s ennek megközelítése csak Hatvanon keresztül könnyű s így az egrí lelkipásztorra nézve nagyon körülményes.

Egyházmegyei közgyűlésünk megállapítja, hogy Nagybatony szórvány gondozását a csatolt iratok szerint Hatvan református egyházközsége látta el s ezután is ellátja, ha a szórványt a dunamelléki egyházkerület hatvani egyházközségéhez csatolják. Közgyűlésünk a tényleges helyzet figyelembevételével javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy Nagybatony szórvány csatoltassék a dunamelléki egyházkerület hatvani egyházközségéhez (N. J.)

15. A tiszaszederkényi egyházközség lelkipásztora közgyűlésünk elé terjeszti a presbitérium kérését, miszerint az egyházközség helyeztessék az állandó káplántartó helyek sorába. Kérését azzal indokolja, hogy az egyházközség évtizedeken át káplántartó hely volt; az egyházközségben és a szórványokban végzendő missziói munkát a lelkipásztor nem tudja egyedül ellátni.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy az alsóborsodi egyházmegyében jelenleg az alábbi egyházközségek az állandó káplántartó helyek: Átány, Böcs, Cserépfalu, Diósgyőr, Eger, Hejőcsaba, Nyékládháza, Mezőcsát, Mezőkeresztes, Miskolc, Noszvaj, Poroszló, Tiszánána. Megállapítja továbbá, hogy a tiszaszederkényi egyházközség önként mondott le a káplántartásról s ezt a jogot Diósgyőr kapta meg. Innét elvenni nem lehet az egyre szaporodó szolgálati alkalmak miatt. Belátható időn belül nem igen mondanak le a jelenlegi káplántartó helyek káplántartási jogukról. Mivel az állandó káplántartó helyé nyilvánítás felsőbb egyházi hatóságok joga, közgyűlésünk pártolólág terjeszti a tiszaszederkényi presbitérium kérését az egyházkerületi közgyűlés elé. (N. J.)

16. Az egyetemes konvent megküldte hozzászólás céljából az ORTE javaslatát „népiskolai vallásos nevelésünk gyökeres átalakítása” tárgyában.

Közgyűlésünk nagyjelentőségűnek tartja a javaslatot általánosságban. Részletes tárgyalásra, az egyes pontokhoz kívánczó észrevételek megtételére nem tartja magát alkalmasnak. Kivánatosnak tartja, hogy külön, erre a célra összehívott konferencia foglalkozzék a javaslattal s a tárgyalás eredményét pontokba foglalva terjessze az egyetemes konvent elé. Ezért azt a javaslatát terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy rendezzen egyházkerületi vallásoktatási konferenciát, melynek előkészítésé-

vel bizza meg az egyházkerületi vallásoktatási szakfelügyelőt. (N. J.)

17. Egyházkerületünk püspöki hivatala közgyűlésünkön való megtárgyalás végett megküldte az alsóborsodi egyházmegye területén a nem református iskolákban működő vallásoktatók törzskönyvi lapját azzal a konventi utasítással, hogy ezek alapján összesítő jelentést készítsen az egyházmegyei vallásoktatási szakelőadó. Amennyiben ilyen előadó nem lenne, válasszon a közgyűlés. A szakelőadó liszte egyházmegyéink nem református elemi, iparos és kereskedő tanonciskoláiban folyó vallásoktatás ellenőrzése és irányítása. Egyben nyilatkozatot is kér a konventi jegyzőkönyv 210/1940. 3. pontjával kapcsolatban, az elemi iskolások adományfelliéréinek mikénti felhasználásáról.

Közgyűlésünk megállapítja a beküldött vallásoktatói törzslapok alapján, hogy: egyházmegyéink területén 6 anya és 1 fiókegyházban folyik rendszeres vallásoktatás nem református iskolákban. 2776 növendék heti 205 órán részesül vallásoktatásban. A vallásoktatók: 4 lelkipásztor, 7 vallásoktató lelkész, 5 gyülekezeti segédlelkész. Nem érkezett jelentés Miskolc két áll. el. iskolájában és Eger s szórványiban folyó vallásoktatásról. Felhívandók, hogy jelentéseiket a legrövidebb időn belül tegyék meg. A törzskönyvi lap 47. kérdése alapján csak hárman csatoltak részletes jelentést. Közgyűlésünk Sándor Ernő miskolci vallásoktató lelkészt választotta meg a tanügyi előadó előterjesztése során egyházmegyei vallásoktatási szakelőadónak. A konventi jegyzőkönyv 210. pontja 3. bekezdésében kérdésbe tett adakozást és annak felhasználásául leginkább csak a vasárnapi iskolai munkával, az ORSz. részére gyűjtéssel kapcsolatban az ORSz. és a gyermekmisszió céljára tartja megoldhatónak. (N. J.)

18. Dr. gr. Haller István bemutatta lelkészértekezletünk alábbi jegyzőkönyveit:

„Jegyzőkönyv felvétel az alsóborsodi lelkészértekezletnek 1940 július 3-án Perecesen tartott gyűléséről.

Jelen vannak Román Ernő elnöklete alatt, lelkipásztorok, vall. oktató lelkészek és s. lelkészek 32-en.

A tagok számbavételétől, igazoltatástól a mozgósításokkal kapcsolatos vonatkozólosok, közlekedési nehézségek miatt értekezlet eltekint, a határozatképesség azonban megállapítható.

Értekezletet közös áhíttartás és Isten nevének segítségülhívásával kezdtük.

Román Ernő elnök megnyitóbeszédében általános összefoglaló képet ad az elmúlt év fontosabb eseményeiről s különösen a mai időkről. Nagy időket élünk, amikor harcok, háborúk lázában

él a világ. Tudjuk, hogy az általános világvajúdságból új világrend fog megszületni. Hogy milyen lesz az, nem tudjuk, nem is feladatunk kutatni, de afelől bizonyosak vagyunk, hogy Krisztus győzni fog. Tele van a világunk politikai jelszavakkal, itt is ott is egy történelmi személyiség alakja körül csoportosulnak, mi azonban nem emberi célkitűzések, politikai jelszavak után megyünk, — a mi mesterünk a Krisztus, akit egyedüli fundamentumnak tekintünk. Félni, aggódní éppen ezért nincs és nem lehet okunk, mert tudjuk, hogy a világ teremtő és kormányzó ura az Isten.

Egyházunk megoldásra váró kérdései között egyik legfontosabb a sajtó ügye. Reménységgel nézünk a Ref. Jövő egyháztársadalmi hetí lap fejlődése elé, azzal a gondolattal, hogy napilappá nőheti ki magát.

Kormányzó urunk családi gyászában osztozunk, Isten vigasztaló kegyelmét kérjük rá.

Püspök urunk is 60 éves életkora betöltését Isten ajándékának tekintjük, szívből kívánva esztendeinek megsokasítását erőben, egészségben.

Esperes urunk is 60-ik életévét tölti ez évben. Jó kívánságainkat kifejezésre juttatjuk.

Köszöntve a megjelent tagokat, a vendéglátó percesí gyülekezet tagjait, — a gyűlést megnyitja.

Értekezlet a tartalmas, szép elnöki megnyitóért köszönetet mond.

Farkas István püspök úr az elnöki megnyitóval kapcsolatban a lelkipásztoroknak, mint Istentől rendelt őrállóknak kötelességeiről szól, kitartásra és fokozott munkára buzdítva az őrállókat.

Dr. Enyedy Andor szükségesnek tartja, hogy látva az idők jeleit, határozott álláspontot foglaljunk el a világnézetek harcában. Fontos, hogy minden kockázatot vállalva, határozottan szembeszálljunk mindazzal, ami krisztusellenes.

2. Egyházfegyelmi törvényjavaslat címen Novotny Gyula lp. terjeszti elő Nádházy Bertalan, Szabó Dániel és általa megállapított bizottsági véleményt a zsinat által lelkészértekezletnek megbeszélés végett kiadott törvénytervezetről.

Az egyházfegyelmi törvénytervezet, mint ref. egyházunk egyik legnagyobb fontosságú kérdése élénk eszmecsere-t vállalt ki. Benke József, Pósa Péter, dr. Enyedy Andor, Nádházy Bertalan, Komjáthy József és Farkas István hozzászólása után,

értekezlet a törvénytervezetet szükségesnek s alapelveiben helyesnek tartja, egyben azonban kifejezésre juttatja azon kívánságát, hogy szükségesnek tartja a fegyelmezést megelőző lelkimunkát és vallásos nevelést, továbbá, hogy az esperesek és püspökök kezében határozott végrehajtási utasítás legyen, amely a törvény végrehajtására hatóságot törvényerővel kötelezze.

3. Benke József az Orsz. Ref. Szeretetszövetség kérését terjeszti

elő, melyben azt kéri, hogy az ORSz. karitativ munkájának intézményes biztosítása céljából a gyülekezetek lélekszámához képest 3—4 filléres járulékot az egyházmegye szedje be és biztosítsa az országos közalapi járulékok mintájára.

Értekezlet az ORSz. munkájának áldásos és szükséges voltáról a legteljesebb mértékben meg van győződve. Helyesnek tartja, hogy anyagi léte a gyülekezetek rendszeres adománya által biztosíttassék. Ezt az évi hozzájárulást lélekszám szerint évi 4 fillérben kéri megállapítani, mely összeg egynegyed része a Kálvineumok, háromnegyed része az ORSz. javára fordítandó. Anyagi felelősséget azonban az egyházmegye nem vállalhat az összeg beszolgáltatásáért, de készséggel vállalja az erkölcsi felelősséget, a tagdíjak beszédését s annak az egyházközségek által való befizetésének szorgalmazását. A lélekszám szerinti 4 fill. hozzájárulás összehozását az egyes gyülekezetek tetszésére bizza, akár az eddigi borítékrendszer, akár az ORSz. diakonusainak igénybevételével akarják ezt begyűjteni, ünnepélyek jövedelméből, vagy az egyházközség közpénztárából egyösszegben kifizetni. A lélekszám szerinti 4 fill. hozzájárulás azonban nem korlátozhatja az adományokat, csupán az adakozások összegének alsó határát állapítja meg.

Megbizza esperest, hogy a gyülekezetek adományainak beszolgáltatásáról minden év december 15-ig kérjen jelentést az egyházközségektől, felelősségrevonás mellett.

Ilyen értelmű határozathozatalra kéri az egyházmegyei közgyűlést.

4. Tárgyalatik az ORLE. kérése, tagdíjaknak egyházhatósági uton való behajtása tárgyában.

Értekezlet elfogadhatónak tartja a tagdíjaknak egyházi hatóság által való beszédését és szorgalmazását, egyházmegye azonban annak befizetéséért felelősséget nem vállalhat.

Szükségesnek látja és ajánlja az ORLE.-nek, hogy a zsinattól kérje a minden lelképásztornak törvénnyel kötelezett lelkészegyesületi tagságát.

5. Tárgyalatik a miskolci ref. főgimnázium igazgatóságának kérése tehetségmentő munkájának támogatása ügyében.

Értekezlet örömmel látja a tehetségmentő szolgálatot s szívesen résztvesz és vállalja az igazi tehetség felkutatását és számontartását. Hogy pedig anyagilag is részese legyen ennek az értékmentő munkának, egyházmegyei közgyűlést kéri, mondja ki, hogy a tehetségmentő alap

számára a kebelbeli lelkipásztorok 2 P-t, a tanítók 1 P-t, a gyülekezetek pedig 1 vasárnapi perselypénzzel való hozzájárulásra köteleztessenek s az így befolyó összeg a sárospataki és miskolci ref. gimnáziumok közt egyenlő arányban osztassék meg.

Kívánatosnak tartja azonban, hogy az általa összeadott összeg terhére felveendő tehetséges gyermekeket a tanári kar előterjesztésére az egyházmegye elnöksége jelölje ki s előhaladásáról egyházmegyének időnként jelentés tétessék.

Hasonló állásfoglalásra kéri fel a kerületbeli egyházmegyét,

6. Pályamunkák bírálati jelentését Nagy József lelkipásztor terjeszti elő a maga és Kalmár András lelkipásztor bíráló bizottság nevében. „Egyházfegyelem a magyar ref. egyházi törvényben a szentírás tükrében” c. pályakérdésre egy pályamunka adatott be, mely a bizottság véleménye szerint pályadíjra érdemes.

Jeligés levél felbontatván, a pályamunka szerzője Nagy Sándor gelejí lelkipásztor.

7. Új pályakérdésül kitzuzetik: A lelkipásztor felelőssége és kötelessége a serdüilő ifjussággal szemben, különös tekintettel a vallás-tanításra és konfirmációra. Beadási határidő: 1941 május 1. Másik pályakérdés: Prédikáció irandó a vízsolyi biblia 350 éves évfordulójára. Beadási határidő: 1940 október 1.

8. Indítványok során megbeszélés tárgyává tétetik a lelkipásztorok O. T. B. A. tagságának ügye. A lelkipásztorok általában véve meglehetősen aggodalommal és nyugtalansággal viseltetnek ezzel a kérdéssel szemben, mert bár kétségtelen annak a szükségessége, de komoly aggodalomra ad okot a járulékok kivetéséhez alapul szolgáló jövedelem mikénti megállapítása. Méltánytalan és a való helyzettel ellentétbenálló volna a nyugdíjintézet által megállapított jövedelem alapulvétele. Nyilvánvaló, hogy a nyugdíjalap jövedelem-megállapítása olyan magas, hogy a legtöbb kis lelkészi állás jövedelme nem üti meg annak mértékét, olt azonban vigasztalásul szolgált a reménybeli magasabb nyugdíj élvezésének lehetősége. Tény azonban az is, hogy a nyugdíjintézet jövedelemmegállapítása alkalmával azt az ígéretet nyertük, hogy ezt a jövedelemmegállapítást kizárólag a nyugdíjintézet számára lehet alapul tekinteni, viszont ha az O. T. B. A. tagság alapját is ez a jövedelemmegállapítás fogja képezni, így a lelkipásztorok nemcsak hátrányos és méltánytalanabb helyzetbe kerülnek minden más tisztviselővel szemben, akik a való jövedelemük után fizetik a tagságot, de precedensül is szolgálhat pl. a közadók kirovásánál is.

Mind ezek figyelembevételével felterjesztést kíván tenni lelkészerkezetlet a Konventhez, hasson oda, hogy ne a nyugdíjintézet által megállapított jövedelem szolgáljon az O. T. B. A. tagság alapjául,

hanem a valóságnak megfelelő, esetleg a kongrua szempontjából megállapított jövedelem vétessék alapul.

Ily irányú határozathozatalra hivatalos lapunk útján kéri a többi egyházmegyéét is.

9. Elnök bejelenti, hogy az egyházi beszéd c. pályatételre is érkezett 2 pályamunka, melyet bírálatra kiadott. A váratlanul jött utazási akadályok miatt azonban a felkért bírálók a gyűlésen nem jelenhettek meg, se be nem küldötték bírálatukat, így ez a bírálati jelentés csak az októberi gyűlésünkön lesz tárgyalható.

Több tárgy nem lévén, éneklés- és imádságban hálát adva: az értekezlet véget ért.

K. m. f. t.

Benke József
ért. jegyző.

Román Ernő
ért. elnök.

„*Jegyzőkönyv*” felvétellett az alsóborsodi egyházmegye lelkész-értekezletének 1940 október 21-én, Miskolcon tartott gyűléséről.

Jelen vannak: Román Ernő értekezletielnök, Farkas István püspök, Pósa Péter, Szilva Sándor, Kalmár András, Mauríc Gyula, Molnár Gyula, Szakács Pál, Nádházy Bertalan, Demeter Béla, Nagy Sándor, Sólyom Gyula, Szendrey László, Szabó Dániel, Benke József, Takács Mihály, Kiss Elek, Illosvay Ferenc, dr. Filep Gusztáv, Arday László, Szabó József, dr. Enyedv Andor, Kovács József, Pósa Dezső, Nagy József, Berecz József, Sipos István, Derencsényi István, Horváth József, Gyarmathy Béla, Molnár Béla lelkipásztorok.

Nagy Sándor geleji lelkipásztor áhítatot vezetett, melyen a vízsolyi bibliáról és Károlyi Gáspár bibliafordítóról tartott előadást s utána:

Román Ernő elnök, a határozatképességet megállapította, elnöki megnyitójában emlékezett Istenünk kegyelmére, Ki újból megmutatta magyar népünk iránti jóságát, visszaadva ismét megcsonkított hazánk tekintélyes részét, Erdély északkeleti részét.

Megemlékezett lelkészi karunk halottairól. Elköltöztek az élők sorából Bodnár Béla volt noszvaji ny. lelkipásztor. Kerekes Zsigmond volt maklári ny. lelkipásztor, Fazekas János miskolci vallásoktató lelkész, Nagy Elekné sz. Szódi Gizella lelkészné, Vajda Sándorné lelkészné és Édes Vincéné lelkészözvegy.

Változások lelkészi karunkban: Dr. Nemes Andor eltávozott a hevesi lelkészi állásról, helyébe csere útján Joó Imre jött. Derencsényi István szirmai lelkipásztor Mauritz Gyula bükkaranyosi lelkipásztorral, Takács Mihály ábrányi lelkipásztor Nagy Elek hejőszalontai lelkipásztorral cserélte el állását.

Isten iránti hálával köszönti Püspök urat, betegségéből való felgyógyulása alkalmából. Dr. Enyedv Andor 25 éves lelkészi szolgálatát töltötte, értekezletünk nevében Isten további áldását kéri rá.

Tárgysorozat előtt Püspök úr jelenti be, hogy ismét tervbe vették az egyházkerületi gyűléseknek vándor gyűlésként való meg-

tartásánál, javasolja, hogy tegye meggondolás tárgyává ezt a lelkész-értekezlet az egyházmegyei gyűléseket illetőleg is.

Értekezlet helyesli a vándorgyűlések gondolatát. Felterjesztést tesz az e. megyei közgyűlésre s kéri, mondja ki elvileg a vándorgyűlések tartását s alkalmas időben valósítsa is meg.

2. Molnár Béla lelképásztor „Bírálat a népiskolában használt vallástani tankönyvekről” című tanulmányát terjeszti elő. Több tanítótól kért errenézve véleményt, azok alapján állította össze véleményes javaslatát. A vallástani tankönyvekkel szemben már régebbi idő óta nagyon sok a panasz, ami nem alap nélküli, pedig a jó tankönyv is egyik feltétele az eredményes vallástani tanításnak. Előterjesztése alapján értekezlet következő határozati javaslatokat fogadja el:

1. A tankönyvírói bizottság tankönyvek írásánál mellőzze a tankönyvírók személyszerinti felkérését.

2. Pályázat kiírásánál adjon elegendő időt a tankönyv megírásához.

3. A tankönyvek megjelenését alapos, hozzáértő bírálat előzze meg.

4. Gondoskodjék alkalmas vezérkönyvek kiadásáról.

3. Kítűzött pályakérdésekre beérkezett munkák bírálati előterjesztése következett. I. Predikáció irandó árvanapra. Két pályamunka érkezett. Bíráta Kiss Albert lelképásztor. Javaslatára alapján az I. számú: „lőtett által a föld a mennyel rokon, Isten képe van a mulandó földi romon” jeligés munka kétharmad díjra, a II. számú „Veled vagyok” jeligés egyharmad díjra ajánltatik.

Értekezlet, tekintve, hogy bírálat alapján mindkét pm. kis el-
téréssel kellő értékű, a pályadíjat egyforma arányban megosztja. Az I. sz. szerzője Román Ernő lelképásztor, a II. sz. szerzője: Nagy Sándor lelképásztor.

A másik pályakérdés volt: Predikáció irandó a vízsolyi biblia 350 éves évfordulójára. Bíráta Arday László lelképásztor. Három pályamunka érkezett. Bírálati előterjesztése alapján a II. sz. „Művem a királynak szól” jeligés munka kétharmad díjra, a III. sz. „Az igazak emlékezete áldott” jeligés egyharmad díjra érdemes.

Jeligés levelek felbontván, a II. sz. szerzője Nagy Sándor lelképásztor, a III. sz. szerzője Román Ernő lelképásztor. Értekezlet bírálóknak értékes bírálatukért köszönetet mond.

Új pályakérdésül kítűzetik: Predikáció irandó: „A keresztyén ember a mai világban” téma alapján. Beadási határidő: 1941 május 1.

4. Előterjesztetik Benke József lelképásztor írásban beadott következő határozati javaslatára:

Lelkészi karunk ismételten kifejezést óhajt adni nyugtalanságának és aggodalmának a lelképásztorok O. T. B. A. tagságáról folyó konventi tárgyalásokkal kapcsolatban, az alapul szolgáló jövedelem mikénti megállapítását illetőleg. Legutóbbi értekezletünk óta, — mikor is foglalkoztunk a kérdéssel, — nyilvánvalóvá lett az Egyetemes Konvent álláspontja, melyszerint a V. K. Miniszter úr legmegnyugtatóbbnak vélné, hogyha a nyugdíj szempontjából alapul vett javadalmazás tekintetnek irányadóul. Az állami támogatásban részesülő lelkészi állások után fizetendő járulék kiszámításánál és kirovásánál

azonban kizárólag az államsegély szempontjából megállapított javadalom az irányadó. (Konventi jkv. 401. p. 459. old.)

A Miniszter úrnak ez az álláspontja teljesen fedi a lelkészi kar kívánságát. Viszont ezzel szemben az E. K. elnöki tanácsa a Miniszter úr javaslatának azt a részét, melyszerint az államsegélyes lelkészi állások után fizetendő járulékok kiszámításánál kizárólag az államsegély szempontjából megállapított javadalmat óhajtja irányadónak tekinteni, — észrevételezi s azt javasolja az elnökségnek, hogy a kikötés elejtése érdekében a Miniszter úrral tárgyalást kezdeményezzen.

Az E. K. elnöki tanácsa tehát azon az állásponton van, hogy ne a kongrua szempontjából megállapított jövedelem, hanem a nyugdíjalap jövedelemszámítása legyen a tagság alapja. Vagyis a Miniszter úr a lelkészek többségének, mégpedig a kisjövedelmű lelkészek szempontjából kedvezőbb feltételeket ajánlotta, míg az E. K. a súlyosabb, a nagyon is súlyos s tudvalevőleg nem a tényleges jövedelemnek megfelelő nyugdíjalap értékelését óhajtja alapul venni.

Tisztelettel kéri lelkészi karunk az E. Konventet, ne tegye magáévá az elnöki tanácsnak ezt a lelkészek többségét súlyosan érintő álláspontját, hanem fogadja el a Miniszter úr javaslatát, hogy az államsegélyes lelkészi állások után a kongrua szempontjából megállapított jövedelemértékelés szolgáljon az O. T. B. A. tagság alapjául.

Értekezlet előterjesztett javaslatot elfogadja s e. megyei gyűlés elé terjeszti azzal a hozzáadással, hogy kívánja a szabadorvosválasztást s gyógyszer megtérítést; amennyiben ez nem lehetséges; úgy a kötelező O. T. B. A. tagság függőben hagyását kéri.

Tárgyaltatik Benke József lelképásztor írásban előterjesztett következő javaslata: Köztudomásu dolog, hogy az egyházközségeket terhelő egyházi járulékok, mint közalap. nyug. int. járulék, közigazgatás, jkvek stb. hovatovább elbirhatatlan tehertereleivé válnak egyházközségeinknek, szembeállítja a hiveket a lelképásztorral s megakadályozzák minden lelkimunkáját. Az állandóan növekvő közegyházi terheknél azonban legfájóbb a késedelmi kamatként számított tekintélyes összeg. Megállapítható, hogy egyetlen üzleti alapon álló és haszonszerzésre törekvő bank sem kezeli szigorubban és kínosabb pontossággal a pénzügyeit, mint éppen a lelki szolgálattételre hivatott egyház s nem pontosabb a késedelmi kamatok számításánál: ennek folytán lelkészi karunk tisztelettel kéri Konventet a késedelmi kamatok csökkentésére, abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy az egyházközség nem rosszakaratú adós, illetve valamelyes elemi csapás, vagy rajta kívül álló okok miatt marad el a fizetési kötelezettségeinek rend s időben való teljesítésével, a késedelmi kamatok teljesen töröllessenek.

Javaslat egyházmegyei közgyűlés elé terjesztetik.

Több tárgy nem lévén, értekezlet hálaadó imádsággal véget ért.

K. m. f.

Benke József
ért. jegyző.

Román Ernő"
ért. elnök.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet jegyzőkönyveit tudomásul veszi. Azoknak, akik pályamunkák írásával, bírálatával foglalkoztak, vagy a lelkészegyesületben bármilyen irányban szolgáltak: köszönetet mond.

Határozati erőre emeli a lelkészértekezlet következő javaslatait:

1. Az Országos Református Szeretetszövetség támogatása céljából gyülekezetenként az évi hozzájárulást lélekszám szerint 4 fillérben állapítja meg s ennek az összegnek egynegyed részét a Kálvineumok, háromnegyed részét az ORSz. javára kell beküldeni. Ezeknek az évi díjaknak beszédéséért anyagi felelősséget nem vállal, de erkölcsi tekintetben szorgalmazza a tagdíjak begyűjtését. A 4 filléres évi hozzájárulás az adományok alsó határát jelenti. Bspesúnkot felkéri közgyűlés, hogy minden év december 15-ig kérjen jelentést erről az ügyről az egyházközségektől.

2. Az ORLE tagsági díjakkal kapcsolatban a zsinatnak kellene kötelezővé tenni a lelkészegyesületi tagságot.

3. A tehetségmentő szolgálat támogatása ügyében a középiskolai tanulók tehetségmentő alapja számára elrendeli, hogy a lelképászorok évi 2 P-t, a tanítók 1 P-t kötelesek fizetni, az egyházközségek pedig egy vasárnapi perselypénzt adjanak erre a célra s az így befolyó összeg a sárospataki és a miskolci református gimnáziumok között egyenlő arányban oszlassék meg. Kívánatosnak tartja, hogy ennek az összegnek segélyezett tanulói, a tanári karok előterjesztése mellett az egyházmegye elnöksége által jelöltetnének ki s tanulási eredményükről időnként értesítést nyerjen az egyházmegye.

Hasonló állásfoglalásra kéri fel közgyűlés a többi kerületbeli egyházmegyét.

4. Közgyűlésünk, azon a véleményen van, hogy a népiskolánkban használt vallási tankönyveink sok tekintetben nehézkesek és terjengősek. Az előterjesztett javaslatokat abban a reménységben fogadja el és terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlés útján az Egyetemes Konventhez, hogy bölcs intézkedés során megkönnyébbítetik a vallási könyvek és vezérkönyvek által, az annyira kívánatos vallásos nevelés szolgálata.

5. Közgyűlésünk, az egyházkerületi közgyűlés útján, az Egyetemes Konventhez terjeszti a lelkészértekezlet OTBA ügyben előterjesztett kéréseit, hogy azok tétessenek bölcs megfontolás tárgyává.

6. Közgyűlésünk a késedelmi kamatokra vonatkozó kérést pártolólag terjeszti fel az Egyetemes Konventhez az egyházkerületi közgyűlés útján. (dr. gr. H. I.)

19. Targyaltuk a martintelepi egyházközség presbitériumának

folyó évi szeptember 1-én hozott ama határozatát, mely szerint kívánatos, hogy az egyházközség vasutasjellege a nevében is kifejezésre jusson. A határozatképes presbiteri gyűlés névszerinti szavazással egyhangúlag kimondotta, hogy nevét „Miskolc-Martintelep Vasútvidéki Református Egyházközség” névre változtatja. Ezt a határozatot a folyó évi szeptember 15-iki egyházközségi közgyűlés elé is vitték, amely egyhangúlag hozzájárult.

A határozatokat az E. T. I. tc. 41. § e) pontjának rendelkezése ellenére, az egyházközség főgondnoka nem írta alá, sem a gondnoka.

Közgyűlésünk a martintelepi egyházközség névváltoztatását jóváhagyja és a felsőbb egyházhatóság elé terjeszti ezt a határozatát. (dr. gr. H. I.)

20. Tárgyaltuk a kisgyőri lelkipásztori és kántortanítói javadalmaknak haszonbéri szerződéseit, melyek, 1940. évi október hó 1-től 1946. évi szeptember hó 30-ig, illetve a kántortanítói javadalomra nézve 1940. évi szeptember hó 1-től 1946. évi szeptember hó 1-ig terjedő időre érvényesek. A földeket apró parcellákban adták ki. A presbitérium mindkét haszonbérleti szerződést tudomásul vette.

Közgyűlésünk felhatalmazza az egyházmegye esperesét, hogy ezeket a szerződéseket, ha szabályellenességeket nem talál bennök, hagyja jóvá. (dr. gr. H. I.)

21. Tárgyaltuk Eötvös Ferenc tiszaszederkényi lelkipásztornak, Román Ernő egyházmegyei pénztáros útján közgyűlésünk elé terjesztett kérvényét, melyben előadja, hogy az egyházmegyei és egyházkerületi tartozásokat Tiszaszederkény egyházközsége nem tudja rendezni, mert mostoha volt az időjárás, víz alatt állottak a földek, nem tudják fizetni az egyháztagok a lelkipásztort sem, pedig 5.000 P-vel a tanítói nyugdíjba is tartozik, iskolája szűk, a tanítói lakások rosszak: arra kéri a közgyűlést, hogy 1941-től kezdődőleg rendeljen el rendkívüli egyházi adókimétezt.

Közgyűlésünk jól ismeri azokat a természeti csapásokat, amelyek következményei Tiszaszederkényt is súlyosan érték. A kérést azonban az E. T. szerint nem áll módjában teljesíteni. Felhívja az egyházközséget az E. T. VII. tc. 31. §-nak gondos áttanulmányozására és az aszerint való eljárásra. Ennek alapján segíthet magán az egyházközség, Isten támogatásával (dr. gr. H. I.)

22. A borsodgeszei egyházközség betérjeszti 1940. évi augusztus hó 4-én tartott presbiteri gyűlésének és 1940. évi augusztus hó 18-án tartott egyházközségi közgyűlésének egyhangúlag, névszerinti szavazással hozott határozatait, jóváhagyás végett. Ezekszerint az együttes adókezelésbe vont iskolai adókulcsot 18'6 százalékrról 40 százalékra emeli fel, hogy iskoláját főtartthassa.

Közgyűlésünk a törvényesen hozott határozatot, az E. T. I. tc. 77. § a.) pontja alapján megerősíti és az egyházköztség áldozatos példáját a nehézségekkel küzdő egyházközségek elé állítja. (dr. R. Z.)

23. Tárgyaltuk a kistokaji egyházközség presbitériumának 1940 augusztus 11-én, közgyűlésének pedig 1940 szeptember 22-én adókulcs megváltoztatása tárgyában törvényesen hozott határozatait. A presbitéri gyűlés azt határozta, hogy az 1937-ben jóváhagyott adókulcs úgy módosíttassék, hogy „az alapadó” ne 5 P, illetve 10 P-ben legyen megrögzítve, hanem a díjlevélszerű gabonában fizetendő párbérkötelezettségnek megfelelően, a minden év október 1-én érvényes miskolci piaci ár szerint állapíttassék meg a fél, illetve egész alapadó pénzértéke. Ehhez a presbitéri határozathoz a közgyűlés egyhangúan nem járult hozzá.

Közgyűlésünk a hivatkozott presbitériumi határozatot feloldja és utasítja az egyházközséget a jelenlegi adókulcs fenntartására; egyrészt azért, mert a közgyűlés egyhangúlag nem járult hozzá, másrészt pedig azért, mert ez a módosítás visszahajlást jelentene az igazságtalan és evangéliumi elv ellenes párbérrendszerhez, melyet az 1937-es adókulcs részben már áttört. (dr. R. Z.)

24. Olvastuk az ORJO egyházmegyénkire vonatkozó jelentést. Eszerint 1337 tagunk van, nyolccal kevesebb a múlt évinél. A kifizetett segély 12.022 P.

Tudomásul szolgál azzal, hogy közgyűlésünk újból is gondoskodó figyelmébe ajánlja egyházközségeinknek az ORJO taggyűjtést, (dr. R. Z.)

25. Az egrí egyházközség jóváhagyás végett bemutatja Hubay Lajos vallásoktató lelkésze részére készített díjlevelet, 4 példányban, mellékelve egy a püspök úrhoz címzett előterjesztést.

Közgyűlésünk a konventi minta szerint törvényesen készült díjlevelet megerősíti és az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti. (K. J.)

26. Kisgyőr héri 3 tanerős iskolája föladásáról hozott határozatainak megerősítését. A határozatok szabályszerűen jöttek létre. A dolog érdemét tekintve a kérdés az, hogy 10.000 P-t meghaladó fedezetlen tartozás, 104 százalékos állandó egyházi és iskolai teher, tatarozási feladatok az iskolában és tanítói lakásban, melyekre nincs fedezet: jelentik-e a fenyegető anyagi romlás veszélyét, amelynek elhárítása érdekében az E. T. (V. tc. 7. § 1. bek.) az iskola átadását megengedi? Az egyházmegye tanácsának 1939 május 31-én tartott ülése (jlv. 10 p.) erre a kérdésre nem-mel felelt és szeretettel kérte a kisgyőrieket, hogy ne mondjanak le iskolájuk fenntartásáról. Saj-

nos, úgy ez a kérés, mint az egyházmegye elnökségének és kiküldött számvevőjének ezirányú tevékenysége s az 1940 május 14-i egyházmegyei tanácsnak visszautasító határozata nem tudta a kiskgyőrieket iskolafeladási szándékuk megváltoztatására bírni. Előadó szerint lehetséges ugyan, hogy a kiskgyőri gyülekezetben nemcsak az anyagi, hanem a lelki erő is hiányzik az iskola fenntartásához, ez azonban nem változtat azon, hogy a fenyegető anyagi romlás veszélye fennforog, sőt a veszélyt súlyosbítja. Eddig az egyházmegyénk sem anyagilag, sem lelkileg nem tudta Kiskgyőrt az iskolafenntartására megerősíteni.

Lípcey Péter dr. azt kívánja, hogy a közgyűlés ne járuljon hozzá az iskolafeladáshoz, vagy legalább ne hozzon ebben az ügyben végleges határozatot. Esperes kifejti, hogy a kiskgyőrieknek az iskolafeladással remélt anyagi könnyebbsége legalább is kétséges. A kiskgyőri lelkipásztor kijelenti, hogy a maga részéről — mint azt a jegyzőkönyvek bizonyítják — nem szavazta meg az iskolafeladást, viszont kénytelen igazat adni a presbitériumnak abban, hogy adósegély nélkül, 104 százalékos állandó egyházi és iskolai teher mellett az adósságfizetéssel, épületjavításra szükséges költséggel és egyéb iskolafejlesztési ternekkel járó további kiadásokat nem bírja teljesíteni, tehát van alapja a kérésüknek.

Közgyűlés megállapítja, hogy a kiskgyőri egyházközségben éppen az iskolával kapcsolatos terhek miatt anyagi romlás veszélye fenyeget, ezért — a legnagyobb sajnálattal bár — a kiskgyőri református elemi népiskolának az E. T. V. tc. 7. §-ában és a „Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika“ 10. §-ban foglaltak szerinti átadásához a maga részéről hozzájárul. Ezt a határozatát az egyházkerület közgyűlése elé terjeszti. (K. J.)

27. Tiszadorogma templomszék-szabályrendeletének 1965 január 1-ig való meghosszabbítását és abban két módosító pont jóváhagyását kéri.

Közgyűlésünk a kérelmet teljesíti. (K. J.)

28. Tárgyaltuk a Református Híradó c. egyházi havilap ismertetését, szolgálatát és terjesztését.

Közgyűlésünk melegen ajánlja ennek az áldott szolgálatot végző újságnak további terjesztését. (K. J.)

29. Olvassatik a Református Jövő c. egyházi hetilap szerkesztőjének levele, melyben a lap, ismert szolgálata mellett, ajánlja munkatársi gárdájának előszóval való szolgálatát is konferenciák, református napok és hasonló összejövetelek alkalmaira.

Közgyűlésünk szívesen és jóreménységgel ajánlja ezt az előreláthatólag rendkívül hasznos szolgálatot a gyülekezetek és lelkipásztorok figyelmébe. (K. J.)

30. A miskolci egyházközség beterjeszti a Közalap Intéző Bizottságához intézett kérvényét hetvenezer pengős kölcsön folyósítása érdekében. Mellékeli az erre vonatkozó presbiteri határozatot, de hiányzik a kölcsönkért összeg biztosítása. A kölcsönre templom és iskolaépítésből származott adósság törlesztésére van szükség.

Közgyűlésünk szíves ajánlással terjeszti a miskolci egyházközség kérését az egyházkerületi közgyűlés elé. Az egyházközség nagy áldozatokat hozott a hitélet fejlesztése érdekében templomok, iskolák és gyülekezeti házak építése által. Ezt meg is kívánta a gyülekezet fejlődő élete, de az áldozat erején felüli volt. A kért kölcsön nagyban könnyítené az egyházközség terheit.

A kérvény mellé pótolja még a kölcsön biztosításáról szóló írást. (N. J.)

31. A hejőszalontai egyházközség beterjeszti a Közalap Végrehajtó Bizottságához intézett kérvényét 1000 P, azaz egyezer pengő egyszerismindenkorí segélyért, iskolaépítési és adósságtörlesztésre.

Közgyűlésünk meleg ajánlással terjeszti a kérést az egyházkerületi közgyűlés elé. A gyülekezet megérdemli a támogatást. Ez biztatás is számára még nagyobb terhek szíves vállalására. (N. J.)

32. A mezőcsáti egyházközség beterjeszti az irányu kérését, hogy közgyűlésünk engedélyezze az Egyetemes Konventtől 20.000 pengős közalapí kölcsön felvételét. A kölcsön az egyházközség bankadósságainak törlesztését szolgálná. Az adósság 2 tanterem, tanítói és segédlelkészi lakás építéséből állott elő. A kölcsön biztosítására 123 kat. hold 533 négyszögöl földet ajánl fel első helyen való be- táblázásra.

Közgyűlésünk szívesen ajánlja a nagymultú mezőcsáti egyházközség kérését az egyházkerületi közgyűlés támogató jóindulatába. Kívánatosnak tartja, hogy amennyiben jelentős könnyítést jelent számára ez a kölcsön a banki tartozásokkal szemben és biztosítja az egyházközség nyugodtabb fejlődését, a kölcsönt meg is kapja.

Közgyűlésünk megállapítja az iratok hiányosságát is és azok pótlására utasítja az egyházközséget. (N. J.)

33. Az egyházlátogatókat és kísérőiket közgyűlésünk így küldötte ki: Tóth Sándor—Demeter Béla a miskolci járásba, Várady Pál—Perjéssy László a mezőkeresztesi járásba, Szakács Pál—Arday László az egrí járásba, Komjáthy József—Nagy Sándor az emódi járásba, Kérészy István—Szilva Sándor a hevesi járásba, Filep Gusztáv dr.—Técsy Béla a mezőcsáti járásba, Benke József—Kovács József a tiszamenti járásba, Szabó József—Pósa Dezső az ónodi járásba. (N. B.)

34. Lelkészerterkezletünk, Farkas István püspök úr előadása során foglalkozott azzal a kérdéssel, nem volna-e célszerű az egyházmegyei közgyűlés helyének oly módon való rendezése, hogy egyik-másik közgyűlésünk, mintahogy a múltban volt, más-más egyházközségben üljön össze, úgy azonban, hogy az egyházközséget a mai viszonyok között ne terhelje kiadással. Bizonyára áldás származnék ebből az egyes gyülekezetekre.

Közgyűlésünk szívesen fogadja ezt a gondolatot és elhatározza, hogy abban az esetben, ha valamelyik egyházközség szívesen látja a közgyűlés ottani tartását, ellátási költségek terhe nélkül: ebben a formában életbe lépteti a vándorgyűlés rendszerét. Tóth Sándor, mezőcsáti lelképásztor ilyen módon meghívta az 1941-iki közgyűlést Mezőcsátra. Közgyűlésünk e meghívást köszönettel elfogadta. (N. B.)

35. A jegyzőkönyv hitelesítésére a Miskolcon és környékén lakó, alkalmilag együtt található alkotótagok felhatalmazást kaptak. (N. B.)

36. 13 óra 45 perckor a tárgysorozat végére értünk. Esperesünkkel imádkoztunk, énekeltük a 245. dicséret 10. versét. Esperesünk a közgyűlést bezárta.

Kmft.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Tolnay Ferenc sk.
e. m. ügyész.

Pósa Péter sk.
esperes.

Nádházy Bertalan sk.
e. m. l. főjegyző.

III.

Bírósági ügyek.

4/1940. B. sz.

Az egyházmegye fegyelmi bíróságának rendes tanácsa, Szigethy Gyula újlőrincfalvai lelképásztor ellen Gál István és társai panaszára folyamatba tett ügyben Miskolcon, 1940. évi október hó 22-én

v é g z é s t

hozott s a bizonyítás kiegészítését rendelte el.

5/1940. B. sz.

Az egyházmegye fegyelmi bíróságának rendes tanácsa, Derencsényi István bükkaranyosi lelképásztor ellen hivatalból folytatott ügyben Miskolcon, 1940. évi október hó 22-én

v é g z é s t

hozott, melyben a fegyelmi eljárást megszüntette és az iratokat az E. T. VI. tc. 51. § 2. bekezdése szerinti eljárás végett az egyházmegye elnökségéhez áttette. Költséget nem állapított meg.

HIBAIGAZÍTÁS.

Az 5. oldalon a 8. pont 2-ik bekezdésének 1-ső mellékmondata helyesen így hangzik: „mert az emlékezést iratokkal segíteni lehet“.

A 6. oldal 1. sorának végén kezdődő mondat a következőképpen helyes: „Az egész számadást jóváhagyási javaslattal az egyházmegyei tanács elé terjeszti“.

Jegyzet. Hogy az egyes számokat ki adta elő, vagy jegyezte, mindenütt a nevek kezdőbetűje iúnteli föl. Nádházy Bertalan l. íző = N. B. Dr. gróf Haller István vil. íző = dr. gr. H. l. Nagy József l. íző = N. J. Kovács József l. íző = K. J. Dr. Román Zoltán vil. íző = dr. R. Z. Benke József bel. missz. előadó = B. J. Molnár Béla túb. elnök = M. B.

Egyes számok a nyomtatott jegyzőkönyvben takarékoságból, rövidebben jelennek meg. Az esperesi irattárban teljes szövegben megtalálhatók.

Tárgymutató:

I.

Az egyházmegyei tanács ügyei.

Id. sz.		Lapsz.
7.	<i>Alsózemplén pénztárkezelési szabályrendelete</i>	4
11.	<i>Átány rendkívüli adója</i>	8
15.	<i>Bezárás és hitelesítés</i>	9
3.	<i>báró Bottlik István köszöntése</i>	3
10.	<i>Belső- és Külsőböcs közalapi kölcsöne</i>	7—8
8.	<i>Demeter Béla igazolása</i>	5
9.	<i>Egghm. számvénvőszék jegyzőkönyve</i>	5—7
6.	<i>Heves közalapi segélykérése</i>	4
	<i>Jegyzet</i>	9
1.	<i>Jelen voltak</i>	3
4.	<i>Kisgyőr iskolaátadása</i>	3—4
13.	<i>Kolumbán György díjlevele</i>	9
14.	<i>Kolumbán György bevallási íve</i>	9
2.	<i>Megalakulás</i>	3
12.	<i>Ónod lelkészi párbére</i>	8—9
5.	<i>Ónod stólaváltsága</i>	4

II.

Közgyűlési ügyek.

9.	<i>Amerikai magyar reformátusok üdvözlése</i>	28—29
12.	<i>Belmissziói jelentés és bizottsági javaslatok</i>	37—44
36.	<i>Bezárás</i>	58
22.	<i>Borsodgeszt adókulcsa</i>	54—55
13.	<i>Diósgyőr határozata a címekről</i>	44
33.	<i>Egyházlátogatók</i>	57
4.	<i>Esperesi jelentés</i>	14—27
3.	<i>Gondnoki megnyitó</i>	12—14
31.	<i>Hejőszalonta közalapi kölcsöne</i>	57
	<i>Hibaigazítás</i>	58
35.	<i>Hitelesítés</i>	58
25.	<i>Hubay Lajos díjlevele</i>	55
	<i>Jegyzet</i>	58
23.	<i>Kistokaj adókulcsa</i>	55
20.	<i>Kisgyőri belhivatalnokai földek bérlete</i>	54
26.	<i>Kisgyőr iskolaátadása</i>	55
1.	<i>Közgyűlés megkezdése, esperes imádsága</i>	10—11
34.	<i>Közgyűlésünk helye</i>	58
18.	<i>Lelkészerterkezelési jegyzőkönyvek</i>	46—53
6.	<i>Lelkészváltozások</i>	27—28
19.	<i>Martintelep új neve</i>	53—54
32.	<i>Mezőcsát közalapi kölcsöne</i>	57
30.	<i>Miskolc közalapi kölcsöne</i>	57

Jkvisz.	Lapsz.
14. Nagybátony átcsatolása	44—45
24. ORJO jelentés	55
16. ORTE népiskolai javaslat	45—46
28. Református Híradó	56
29. Református Jövő	56
8. Segédlelkészek beosztása	28
5. Szavazatbontó bizottság jelentése	27
2. Tagok számbavétele, megnyitás	11—12
7. Tanítóváltások	28
10. Tanügyi bizottsági elnök jelentése	29—35
11. Tanügyi bizottság jegyzőkönyve	35—37
27. Tiszadorogma templomszék szabályrendelete	56
15. Tiszaszederkény káplán-kérése. Káplántartó helyek	45
21. Tiszaszederkény adókivetés-kérése	54
17. Vallásoktatók törzskönyvi lapja	46

III.

Bírósági ügyek: Szigethy Gyula; Derencsényi István 59

